# SECTIO V.
## DE
# TINCTVRIS, ESSENTIIS, ELIXIRIIS ET BALSAMIS LIQVIDIS.

## CAPVT I.
### DE
## ESSENTIIS, TINCTVRIS ET ELIXIRIIS.

### §. I.

VOCABVLA *Essentia, Tinctura, Elixirium*, a pharmaciæ atque chemiæ gnaris promiscue adhibentur, quoties extracta perfecte liquida, *infusione atque digestione parata*, designare, iisdemque nomina imponere volunt. Nulla singularis enim, quoad formam externam, indolem, principia, & præparandi modum, hisce medicaminum speciebus genericis differentia intercedit, præterquam, quod tincturæ plerumque colore grato & eminenti flavescente, aureo, rubro &c., essentiæ & elixiria autem colore obscuriori ac minus eleganti, nigricante, brunneo, obscure viridi &c., gaudeant.

### §. II.

RESPECTV menstrui hæc pharmaca, sive tincturæ audiant, sive essentiæ & elixiria, sunt vel *mere spirituosa*, vel *vinosa* seu *aqueo-spi-*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0306-3 DFG

*rituosa*, vel *mere aquosa*. Ad præparanda enim priora spiritus vini plus minusve rectificatus aut alius inflammabilis, ad posteriora autem vel vinum bonæ notæ, vel aqua simplex aut quædam *destillata*, nunc sola, nunc sale quodam acidulo, aut medio, aut alcalico fixo acuata, requiruntur.

§. III.

DIFFERVNT quoque quoad principia in menstruo soluta. Aliæ enim essentiæ atque tincturæ *substantiam mere gummosam*, aliæ *mere resinosam*, aliæ *resinoso-gummeam* aut *gummeo-oleoso-resinosam*, aliæ *bituminosam* aut *sulphuream*, & aliæ denique *metallicam tenerrime resolutam*, in poris suis gerunt reconditam. Maxime tamen hæc ipsa intelligenda erunt de tincturis & essentiis *simplicibus*, quarum præparationi unicum duntaxat concretum animale, vegetabile, aut minerale impenditur: Quod *compositas* enim attinet, illæ frequentissime, cum mixtæ plures species, ex triplici regno nonnunquam desumtæ, junctim extrahantur, principium activum *gummosum*, *resinosum*, *oleosum* & *sulphureum*, imo *bituminosum* & *metallicum* simul continent.

§. IV.

CONCRETA igitur, e quibus essentiæ atque tincturæ usitatiores extractione parantur, vel *mineralia* sunt, vel *animalia*, vel *vegetabilia*. Mineralia intuitu principii solvendi vel *bitu-*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0307-8 DFG

*minosa* existunt, ut succinum & ambra, vel *sulphurea* aut *sulphureo-regulina* ac *semimetallica*, ut sulphur commune, antimonium &c., vel *metallica*, ut aurum, argentum, cuprum, ferrum atque stannum, vel *terreo-sulphureo-metallica*, ut corallia rubra &c. Animalia principio pollent *unguinoso-oleoso-balsamico*, ut castoreum, & vegetabilia denique nimirum radices, herbæ, flores, semina, fructus, resinæ, balsami spissiusculi, cortices, ligna &c., quorum recensionem specialem brevitatis caussa prætermittam silentio, vel *mere gummoso* vel *mere resinoso*, vel *gummeo-resinoso* aut *gummeo-resinoso-oleoso* principio instructa sunt.

§. V.

PRIMARIO horum medicaminum præparatio *extractione* absolvitur atque *solutione*, eaque nunc *radicali*, nunc vero, & longe quidem frequentius, saltem *superficiaria*. Solutio superficiaria seu solutio aggregati est, quando hoc vel illud corpus menstruo congruo solummodo in partes tenerrimas similares, quæ naturam atque vires aggregati retinent, dissolvitur: Radicalis autem sive solutio mixti dicitur, quando corpus, destructa pristina mixtione naturali, in partes dissimilares, natura ac viribus distinctas, adeoque in sua elementa dissolvitur.

§. VI.

MENSTRVVM seu solvens adæquatum substantiæ unguinoso-oleosæ animalis, itemque

resinosæ, oleosæ atque bituminosæ vegetabilis & mineralis *spiritus vini* ac *reliqui inflammabiles dephlegmatissimi* constituunt; ad solvendam vero substantiam gummosam *aqua* quædam *destillata*, aut saltem *simplex fontana*, *pluvialis*, *fluvialis*, & ad gummeo-resinosam *vinum* bonæ notæ aut *spiritus vini* paullulum adhuc *phlegmaticus* requiruntur. Quod sulphurea autem & metallica concreta attinet, illa menstrúo spirituoso inflammabili obedire renuunt, nisi eorum compages ante digestionem & extractionem alio pridem modo, *liquefactione* v. g., aut *fusione* cum salibus alcalicis, vel *corrosione* per salia acida &c., reclusa fuerit; quemadmodum hæc clarius ex speciali cujuscunque essentiæ aut tincturæ præparatione, in sequentibus tradenda, cognoscere licebit.

## §. VII.

VT SOLVTIO atque extractio substantiæ gummosæ, resinosæ, aut gummeo-resinosæ promptius succedat atque perfectius, non tantum aquæ, sive sit simplex, sive adpropriata quædam destillata, sed vino etiam & alcoholi corpora salina alcalia, aut neutra, aut acidula, v. g. *sal tartari*, *nitrum fixum*, *cineres clavellati*, *tartarus solubilis*, *terra foliata tartari*, *cremor* & *crystalli tartari* &c., adduntur, vel species contusæ ante menstrui adfusionem *oleo tartari per deliquium*, *alcahest Glauberi*, *liquore terræ foliatæ tartari* irrorantur, immo

in mortario, ſi textura permittat, probe cum iisdem teruntur, ut ideo menſtruum, poſtea ſuperfundendum, eo facilius ad interiora penetrare, & principia, aliquantulum pridem reſoluta, ſolvere & extrahere valeat. Salia enim, ceu corpuſcula acuta ac rigida, in genere incidendo agunt, adeoque etiam diſſolutionem promovent, & alcalia præterea menſtrua ſpirituoſo-inflammabilia, phlegma adhuc inhærens abſorbendo, concentratiſſima ac plane ignea reddunt.

§. VIII.

PRÆMISSIS præmittendis, ordinario quidem, ad promovendam activæ ſubſtantiæ ſolutionem & extractionem, *digeſtio* in maris, cinerum aut arenæ balneo inſtituitur, ſubinde nihilominus, quando tincturæ & eſſentiæ e durioribus, compactioribus & magis refractariis ſubjectis reſinoſis, ſulphureis & metallicis mineralibus parandæ ſunt, ipſa quoque *coctio* atque *deſtillatio*, nunc in cucurbita, nunc retorta vitrea ſuſcipienda, in auxilium vocatur, & liquor abſtractus, volatilioribus duntaxat particulis turgidus, reſiduo aliquoties reaffunditur, usque dum, compage penitus recluſa, perfecta ſolutio atque extractio fieri queat.

§. IX.

TINCTVRÆ & eſſentiæ, ſuperficiaria duntaxat ſolutione paratæ, viribus ſimplicium, e quibus extractæ fuerunt, tum communibus, tum

tum ſpecificis, inſtructæ inveniuntur: Sin radicalis autem ſolutio contigerit, longe alias vires, quam ſimplicia poſſidebant, conſequuntur, quum unicum ſaltem vel alterum elementum contineant ſolutum, quod priſtinas ideo virtutes ſpecificas, quibus ſimplicia, integra adhuc mixtione nativa, gaudebant, quæque a certo mixtionis modo dependent, amplius edere nequit. V. g., quando ſuccinum ſolummodo ſuperficiarie ſolvitur, minutiſſima ſuccini integri fruſtula per totam menſtrui ſpirituoſo-inflammabilis molem diſperſa ſunt, & quælibet molecula operatur ut ſuccinum: Sin radicaliter autem idem concretum ſolutum fuerit, partes elementares ſeu conſtitutivæ, natura ac viribus diſtinctæ, oleoſæ nimirum, acidulæ, aqueæ, & terreæ prodeunt, quæ neque ſeorſim, neque etiam, deſtructo ſingulari compoſitionis ſeu mixtionis modo, conjunctim ſpecificas ſuccini vires ulterius exſerere valent. Vnde patet, illos valdopere errare, qui, ſemper longe majus auxilium a tincturis, per radicalem corporum ſolutionem paratis, quam a reliquis, exſpectandum eſſe, ſibi aliisque perſuadere conantur.

## TINCTVRÆ ET ESSENTIÆ SIMPLICES ET COMPOSITÆ VSITATIORES.

| | |
|---|---|
| *Tinctura antimonii tartariſata.* | *Tinctura martis c. vino malvatico.* |
| - - *acris.* | - - *pomata.* |
| - *metallorum.* | - - *cydoniata.* |
| - *antiphthiſica.* | - - *helleboratæ.* |
| - *martis vulgaris.* | |

*Tinctura martis* FREINDII.
- - *aperitiva.*
- *veneris* HELVETII.
- *coralliorum.*
- *sulphuris.*
- *tartari.*
- *terræ japonicæ.*
- *laccæ.*
- *papaveris erratici.*
- *cantharidum.*
- *bellebori composita.*
- *rhabarbari vulg.*
- - *composita.*
- *stomachica martialis.*
- *odontalgica* M. HOFFM.
- *gingivalis balsamica.*
- *benzoes simpl. & comp.*

*Essentia ambræ vulgaris.*
- - *balsamica* DIPP.
- *succini.*
- *castorei.*
- *absinthii composita.*
- *scordii* -
- *chinæ chinæ* -
- *anodyna Off. ord.*
- - LVDOVICI.
- *alexipharmaca* STAHLII.
- *bezoardica Off. ordinaria.*
- - MICHAELIS.
- - LVDOVICI.
- - WEDELII.
- *amara.*
- *carminativa Off.*
- - WEDELII.
- *croci.*

*Essentia fuliginis* CLAVDERI.
- *antiscorbutica.*
- *anthysterica Off.*
- *anthydropica* M. HOFFM.
- *jalappæ.*
- *juniperi.*
- *ligvorum.*
- *myrrhæ.*
- *sem. santonici comp.*
- *summitatum pini.*
- *stomachica.*
- *splenetica.*
- *theriacalis.*
- *uterina.*
- *travmatica.*
- - WEDELII.

*Laudanum liquidum* SYDENHAMII.

*Aqua stomachica externa.*
- *vitæ stomachalis rubra.*

*Elixirium antifebrile* MYNS.
- - PH. WÜRTENB.
- *pestilentiale* CROLLII.
- *pectorale Edinburgense.*
- - WEDELII.
- *proprietatis album* HELMONTII.
- - *antiscorbuticum.*
- - PARACELSI.
- *vitæ* MATHIOLI.
- *vitrioli* MYNSICHTI.
- *uterinum Crollii.*
- *polychrestum Halense.*

*Mixtura simplex.*

## TINCTVRA ANTIMONII TARTARISATA.

REC. Salis tartari vulgaris vel extemporanei & antimonii partes æquales, vel etiam antimonii partem unam & salis tartari partes duas.

Pulverisata ac probe mixta crucibulo, inter carbones candentes collocato, ingerantur, & tamdiu, adæquato ignis gradu adhibito, fundantur, donec sulphur antimonii debite resolutum, & mixtura in scorias flavescentes vel ex rubro flavescentes redacta sit. Quo viso, scoriis exemtis, & confestim in mortario calefacto contusis, sufficiens spiritus vini rectificatissimi quantitas superfundatur, ac, vitro probe munito & arenæ calidæ imposito, tinctura rubra digestionis ope extrahatur. Saturatior obtinetur tinctura, si scoriæ in cucurbitam vitream immittantur, & tincturæ extractio, post reiteratam spiritus abstractionem & reaffusionem, demum instituatur. Tenerius quoque atque citius sulphur antimonii resolvitur, quando antimonium pulverisatum sali tartari, ex nitri & tartari pulverisati partibus anaticis detonatione facto, & in crucibulo adhuc ferventi ac paullulum fluenti successive injicitur. Monendum saltem, crucibula majora in hoc passu necessaria esse, vel illa ad dimidiam saltem partem replenda esse, quoniam fortis ebullitio atque materiæ expansio post primam antimonii injectionem oritur. Similis tinctura, debilioris tamen coloris, parari potest, quando loco antimonii crudi *simplex* ejusdem *regulus* recipitur, & pulverisatus descripta methodo cum anatica salis tartari quantitate in crucibulo colliquatur atque in scorias redigitur.



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0313-1 DFG

# NOTANDA
## CIRCA
## PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES ET VSVM MEDICVM.

I. ANTIMONIVM est concretum minerale sulphureo-regulinum. Constat enim ex *sulphure vulgari & substantia regulina*, quæ posterior iterum ex *substantia inflammabili & terra vitrescibili, principio quodam arsenicali remixta*, componitur. Nonnulli duplex sulphur in antimonio quærunt, alterum scilicet vulgare, crudius, impurius, sulphuri communi analogum aut plane simile, alterum purius, præstantius, solare; verum, valde decipiuntur, quum, præter sulphur vulgare, sulphuri communi minerali per omnia simillimum, nullum aliud, multo minus præstantius solare, in antimonio, tum ignobiliori, tum nobiliori Hungarico, unquam demonstrari potuerit.

II. Tincturæ antimoniales in genere in *sulphureo-alcalicas & regulino-acidas*, atque priores iterum in *veras & spurias* sive *putatitias* distinguuntur. *Tincturæ sulphureo-alcalicæ veræ*, quas alii etiam *hepaticas* vocant, sunt reliquis præstantiores, & in menstruo suo aqueo-spirituoso-inflammabili, præter copiosas partes salino-alcalicas, paucas quoque, easque teneriores, partes sulphureas continent solutas. Sal alcali causticum enim totam antimonii compagem sub colliquefactione ita recludit, ut spiritus vini superfusus aliquam deinde sulphuris resoluti partem solvere valeat. Opinantur quidem nonnulli, quorum numero etiam B. NEVMANNVS *a*) adjungendus est, tincturas antimonii hepaticas sulphure plane destitutas esse, & colorem rubrum unice a partibus spiritus vini oleosis, per sal alcali causticum expansis, dependere, quum alcoholi, sali causticq, e cine-

*a*) Vid. EIVSD. *Lect. de Antimonio p. 363.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0314-7 DFG

ribus clavellatis & calce viva methodo notissima parato superfuso, & aliquandiu in digestione relicto, etiam, absque antimonii aut alterius corporis additione, talis rubedo conciliari possit. Attamen, qui ita sentiunt, errare videntur: Instillato enim acido, hujusmodi tincturæ antimoniales sulphuris pauxillum ad fundum dimittunt, & fœtidum quoque odorem sulphureum, si accenduntur, aut exhalando ad tertiæ partis remanentiam concentrantur, spirant *a*). Facile cæteroquin concedo, principium spiritus vini inflammabile, per alcali causticum sub digestione magis magisque expansum, multum pariter ad rubri coloris productionem & exaltationem conferre. *Tincturæ antimonii alcalicæ spuriæ*, cujus census sunt *tinctura metallorum & antimonii acris*, nullum sulphur, sed causticum duntaxat sal alcalicum in menstruo suo spirituoso - inflammabili fovent. Quando enim simplex vel martialis antimonii regulus cum nitro funditur, pauca substantia sulphurea, quæ regulo inest, lenissima consumitur detonatione, & spiritus vini proinde, scoriis enatis superfusus, intacta terra vitrescibili, quam aggredi nequit, solum sal alcali causticum imbibit ac recipit, & inde, contingente sub digestione partium inflammabilium expansione, rubedinem contrahit. *Tincturæ* denique *regulino - acidæ*, quarum extractioni e vitro aut regulo antimonii, vel præmissæ tamen hujus reclusioni menstrua acida concentratiora inserviunt, semper partes quasdam substantiæ regulinæ, quam acida concentrata solvere valent, in sinu suo gerunt reconditas, adeoque etiam, dosi paullo largiori exhibitæ, præsertim apud subjecta sensibiliora, facile emesin, quam ab hepaticis & alcalicis, quarum illæ principium sulphureo - alcalicum, hæ autem solum salino - alcalicum causticum continent, nunquam



*a*) Conf. MEVDERI *Analysis antimonii physico - chymico-rationalis p. 190.*

metuere debemus, provocant, & rodendo pariter, si acida graviora recepta fuerint, nocent.

III. Virtus medica in tincturis antimonii sulphureo-alcalicis ex parte a menstrui spirituosi inflammabilis & sulphuris tenerrime resoluti, ex parte etiam, & quidem maxima, a salis alcalici actione dependet. Spiritus vini, exilissimis particulis sulphureis impregnatus, humores commovet, sal alcali autem acidum destruit, & solida, maxime in filtris atque organis se- & excretoriis, ad frequentiores atque fortiores contractiones stimulat: Quibus suppositis, facile concipiendum est, cur tincturæ hujusmodi calorem in corpore suscitent, sudorem & urinam valide moveant, humores purificent, & aliquam pariter virtutem tonicam exserant.

IV. Specialius hæ tincturæ commendantur in adfectibus impuris venereis, scabiosis, cachecticis, arthriticis & rhevmaticis frigidis, tumoribus glandularum aliarumque partium pituitosis, nephritide mucido-sabulosa, *dysuria, catarrhis, & morbis quibusvis*, qui primario ex sanguinis impuritate & acido-tartarea ac mucida humorum dyscrasia suam ducunt originem. Dantur in vehiculo aqueo, aut vinoso a guttis 10. ad 15. 20. 30. 40.

## TINCTVRA ANTIMONII ACRIS SEV REGVLINA SPVRIA.

REC. Reguli antimonii martialis vulgaris aut stellati partes duas, nitri puri partem unam. Fundantur in scorias aliquantulum flavescentes, & fusio hæc, adjecta semper nova nitri pulverisati portione, atque igne adhibito fortiori, aliquoties iteretur, donec totus regulus successive in scorias mutatus fuerit. Scoriis contusis

& adhuc calentibus ſpiritus vini rectificatiſſimus ad aliquot digitorum eminentiam ſuperfundatur, & tinctura rubicunda, eminenti ſapore acri prædita, digeſtionis ope extrahatur. Si loco ſpiritus vini ſimplicis ſpiritus vini oleoſus adhibetur, tinctura majorem conſequitur rubedinem.

TINCTVRA hæc falſo tinctura antimonii regulina creditur: In ſinu enim ſuo neque ſulphuris, neque reguli antimonialis quidquam continet, & acredinem ſuam eminentem unice ſali cauſtico alcalico debet, quod ſpiritus vini e ſcoriis recepit, quodque, ob partium ſulphurearum defectum, non tantopere, quam in tinctura præcedente, obtunditur. Quoad virtutes & uſum cum tartariſata maximam partem convenit, præterquam, quod, ob indolem pene cauſticam, longe majori virtute ſtimulante & diuretica gaudeat, & ideo doſi minori, v. g. ad 10. 20. 25. guttas, in vehiculo largiori, vel etiam cum temperatioribus tincturis & eſſentiis modica quantitate mixta, propinanda ſit.

## TINCTVRA METALLORVM.

REC. Reguli antimonii martialis uncias duas, ſtanni Anglicani puri, cupri Japonici ana unciam unam. Fundantur in crucibulo igne intenſiori, donec cuprum penitus diſpareat, & ſingula probe mixta ſint; tunc maſſa adhuc fluens in conum fuſorium infundatur, aliquantulum refrigerata & indurata in pulverem redigatur, &, cum duodecim nitri pulveriſati partibus mixta, denuo in crucibulo tamdiu fundatur, donec cœruleo-virideſcentem contraxe-



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0317-4 DFG

rit colorem; quo viso, denuo in conum fusorium effundatur, & scoriis exemtis & contusis spiritus vini rectificatissimus ad aliquot digitorum eminentiam superfundatur, posteaque tinctura rubicunda digestionis beneficio extrahatur.

TINCTVRA metallorum, etiamsi a medicis quibusdam, præsertim Batavis, qui ea frequentius uti consueverunt, tincturæ antimonii præferatur, neque natura tamen, neque viribus a tinctura antimonii acri distincta est, & locum proinde inter spurias duntaxat antimonii tincturas, quarum virtutes, uti in præcedentibus pridem dictum fuit, unice a menstruo spirituoso inflammabili, & sale alcalico caustico, sub hujus tincturæ præparatione ex nitro, sulphure reguli antimonialis, & phlogista cupri parte enato, dependent, meretur. Datur a guttis 10. ad 20. 25. 30.

## TINCTVRA ANTIPHTHISICA.

REC. *Crystallorum sachari saturni*, aceto destillato parati, vitrioli martis arte facti ana unciam dimidiam, spiritus vini rectificati uncias duas. Mixta in vase clauso tamdiu digerantur, donec rubicunda exsurgat tinctura, quæ charta emporetica a fecibus separanda, & in loco frigidiusculo, ne corrumpatur, adservanda est.

PERSÆPE hæc tinctura, cujus rubedo maxime ab expansis aceti & vitrioli partibus unguinosis oritur, a medicis, non adeo tamen, uti ego quidem credo, rationalibus, ad compescendos sudores hecticorum ac scorbuticorum colliquativos, nec minus ad gonorrhœam, pollutiones nocturnas & fluxiones tam serosas, quam sanguineas sistendas adhibetur, & ægris a guttis 10. ad 20. 30. propinatur. Verum, cum

tinctura hæc, ceu liquidum vitriolico-saturninum, fortiter ad- & constringendo operetur, adeoque obstructiones in corpore plerumque plus augeat, quam minuat, & noxiorum præterea humorum excretionem prohibeat, rectius inter mitiora venena constrictoria locum meretur, ac jure e selectorum medicaminum censu exterminanda est.

## TINCTVRÆ MARTIALES VARIÆ.

TINCTVRA *martis vulgaris:* Rec. Limaturæ martis nondum rubiginosæ P. 1., crystallorum tartari P. 3. Misceantur in olla terrea aut vitrea latioris fundi, &, aqua pluviali vel fontana adfusa, coctio, recentem per intervalla aquam adfundendo, tamdiu continuetur, donec ferri limatura, quæ inter coquendum spatula constanter agitanda est, solubilis reddita fuerit. Quo facto, & humiditate aquea evaporatione penitus consumta, magmati salino-martiali sicco spiritus vini rectificatus superfundatur, atque tinctura rubicunda digestionis beneficio extrahatur.

*Tinctura martis cum vino Malvatico:* Rec. Vitrioli martis, cùm oleo aut spiritu vitrioli e limatura martis parati, tartari optime depurati aut crystallorum ejus ana libram dimidiam. Coquantur in aquæ simplicis quantitate sufficienti, ac paullatina exhalatione, cui continua materiæ agitatio jungenda, ad consistentiam melleam redigantur, posteaque, vini



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0319-8 DFG

Malvatici aut Canariensis libris sex magmati superfusis, tinctura extrahatur, & a fecibus filtrando separetur.

*Tinctura martis pomata & cydoniata:* Hæ obtinentur, quando magmati prædicto, loco vini, succus pomorum Borsdorffianorum aut cydoniorum recenter expressus, & debite impuritatum subsidentia depuratus atque clarificatus, quantitate prædicta superfunditur, &, præmissa aliquot dierum digestione, sexta circiter succi pars in balneo maris abstrahitur, atque tincturæ residuæ durationis gratia pauxillum spiritus vini rectificati miscetur. Parari etiam possunt, quando uni libræ limaturæ martis purissimæ libræ tres succi pomorum Borsdorffianorum aut cydoniorum superfunduntur, & solutio, prævia aliquot dierum digestione parata, leni lentoque igne, in cacabo ferreo, ad dimidiæ partis remanentiam, coquitur, eidemque postea unciæ tres aquæ cinnamomi spirituosæ admiscentur.

*Tinctura martis helleborata:* Rec. Limaturæ martis, pulveris fibrarum ellebori nigri, tartari albi ana unciam unam. Mixta in patina aut olla ferrea cum aqua simplici coquantur, tinctura brunnea exprimatur, & cum spiritu cochleariæ misceatur.

*Tinctura martis* FREINDII: Rec. salis ammoniaci partes duas, limaturæ ferri partem unam. Mixta injiciantur retortæ, & flores

ſalis ammoniaci martiales ſublimentur. Quod in retorta autem remanet caput mortuum, illud edulcoretur, eidemque, poſt præmiſſam perfectam exſiccationem, in cucurbita ſpiritus vini adfundatur, & tinctura extrahatur, poſteaque, ut fiat concentratior, dimidia ſpiritus adfuſi pars abſtrahatur.

*Tinctura martis aperitiva:* Rec. Florum ſalis ammoniaci martialium, ſpiritus vini rectificatiſſimi uncias quatuor. Probe miſceantur, & tinctura aurei coloris, blanda digeſtione extracta, filtretur. Hæc præcedentibus tincturis martialibus non lenior ſolum ac gratior eſt, ſed cum aliis quoque eſſentiis atque tincturis absque pelluciditatis alteratione miſceri poteſt, &, propter ſalis ammoniaci ſocietatem, majorem quoque aperiendi virtutem poſſidet.

## NOTANDA
### CIRCA
## PRÆPARATIONEM, VIRES ET VSVM MEDICVM TINCTVRARVM MARTIALIVM.

I. FERRVM ex *terra vitreſcibili ſpecifica*, quam B. NEVMANNVS κατ' ἐξοχὴν *martialem* ſeu *ferriferam* vocat, *a*) & *principio ſubtili* atque *communi inflammabili* conſtat. De terreo principio nemo facile dubitat, & poſterius quoque clare per calcinationem ferri in crocum, per croci reductionem in ferrum, ope corporum phlogiſta ſubſtantia prægnantium, per halitum ſulphureum, qui illico ex aquæ, olei vitrioli & limaturæ mar-

*a*) In *Lect. de Ferro p. 385.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0321-5 DFG

tis mixtura adſurgit, nec minus per ſedimentum nigricans ſulphureum, quod ſub ferri in ſpiritu vitrioli ſolutione in fundo colligitur, demonſtrari poteſt.

II. Tincturæ martis nihil aliud ſunt, niſi ſolutiones ſulphureo-vitriolicæ teneriores: Menſtruum enim aqueo-ſpirituoſum ferro, per acida mineralia aut vegetabilia corrodentia ſolubili reddito, ſuperfuſum, partim vitriolum ſubtilius, corroſione enatum, ſolvit, partim etiam tenerrimum principium inflammabile ſive ſulphureum, ſub corroſionis actu a terræ compedibus aliquantulum liberatum, in poros recipit. A laudato igitur principio vitriolico in tincturis martialibus ſapor adſtringens, ab inflammabili autem, tenerrime reſoluto & expanſo, color rubicundus præcipue dependet.

III. Acida quæ ordinario ad præmittendam ferri corroſionem ac reſolutionem adhibentur, vel vegetabilia ſunt, vel mineralia, vel mixta. Si acida vegetabilis proſapiæ huic negotio impenduntur, vitriolum naſcitur tenerius & minori præditum ſtypticitate: Sin acida mineralia vero fuerint adhibita, enatum magma vitriolicum craſſius eſt, & majori vi adſtrictoria pollet.

IV. Nonnulli tincturas martiales, in *aperitivas & adſtringentes* diſtinguunt; aſt ſine ullo fundamento ſolido: Omnes enim tincturæ martiales, ob principium vitriolicum, quo imprægnatæ ſunt, ad- & conſtringendo agunt, & ideo nonnunquam ſaltem & per accidens virtutem aperitivam exſerunt, eo nimirum tempore, quando obſtructiones in corpore humano ab atonia ſeu nimia ſolidorum laxitate, & inde pendente torpida contractione, primario oriuntur.

V. Multæ quidem ac magnæ virtutes a plerisque rerum pharmaceuticarum ſcriptoribus tincturis martialibus tribuuntur; verum, cum ſolummodo, uti dictum, leniter adſtringendo agere valeant, in iis quoque morbis duntaxat locum inveniunt, in quibus eminentior

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0322-1 DFG

partium ſolidarum laxitas adeſt: Hinc in cachexia, œdemate, incipiente hydrope aſcite, leucophlegmatia, &, præmiſſis quoque præmittendis, in paſſione hypochondriaca, diabete, fluore albo, aliisque fluxionibus ſeroſis & ſanguineis præternaturalibus ſpecifica ſubinde remedia ſuppeditant. Cavendum ſaltem, ne, præſente humore quodam abundante aut virulento, cujus excretio non cohibenda, ſed potius promovenda eſt, nec minus vigentibus ſpasmis, imprudenter exhibeantur. Ordinario dantur a guttis 10. ad 20. 30. 40. Nonnunquam cum tincturis & eſſentiis travmaticis utiliter miſcentur.

## TINCTVRA VENERIS HELVETII.

REC. Vitrioli cyprii, vel cryſtallorum veneris unciam dimidiam, ſalis ammoniaci unciam unam. Pulveriſata & mixta in crucibulo leni igne fundantur, donec maſſa, filo ferreo ſubinde agitata, ex viridi nigricantem colorem contraxerit. Huic maſſæ, illico poſt aliquam refrigerationem in pulverem redactæ, adfundatur ſpiritus ſalis ammoniaci vinoſus, & tinctura pulchre coerulea aut dilutior violacea extrahatur.

## NOTANDA CIRCA PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES ET VSVM MEDICVM HVJVS TINCTVRÆ.

I. VARIA hæc tinctura principia continet, partes videlicet *phlogiſto - urinoſas*, quas menſtruum adfert, *moleculas cupri*, corroſione tenerius reſolutas ac plus minusve expanſas, nec minus *partes vitriolico - ſalſas*. Salſæ oriuntur, quando ſub mixturæ liquefactione aci-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0323-7 DFG

dum potentius vitriolicum, cuprum relinquens, in ſalis ammoniaci mixtionem penetrat, & expulſo acido leviori, cum ſale volatili urinoſo in novum ſal neutrum coaleſcit: Attamen, quum omnes partes vitriolicæ ſub temporaria liquefactione non ſtatim diſſolvantur, nonnullæ remanent integræ, & deinde a phlegmate, in ſpiritu ſalis ammoniaci vinoſo hoſpitante, pariter ſolvuntur.

II. Tinctura veneris, viridi colore tincta, naſcitur, quando maſſæ ex viridi nigricanti, e vitrioli veneris partibus quatuor & ſalis ammoniaci parte una deſcripta colliquefactione in crucibulo paratæ, ſpiritus vini rectificatiſſimus ad duorum digitorum eminentiam adfunditur, & extractio, ſeu rectius, ſolutio magmatis ſalſo-vitriolico-cuprei digeſtionis ope inſtituitur.

III. HELVETIVS tincturæ ſuæ vires tribuit egregias in epilepſia, vermibus, atrophia, & tumore ventris infantum, itemque in rhachitide, cachexia, ſuppreſſione menſium &c. *Verum, pro mea ſententia*, commode hoc medicamento, quod apud infantes aliosque ſenſibiliores, majori præprimis doſi exhibitum, facile nauſeam ac vomitum excitat, carere poſſumus. Idem judicium de viridi quoque veneris tinctura ferendum eſt. Datur hæc æque atque illa a guttis 3. ad 5. 10. Externe, præſertim viridis, inter ſtyptica leniora locum habent.

## TINCTVRÆ CORALLIORVM OFFICINALES.

TINCTVRA *Coralliorum adſtringens:* Rec. Coralliorum rubrorum groſſiuſcule contuſorum quantum placet, iisdemque ſpiritum viridis æris rectificatum ad trium digitorum emi-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0324-2 DFG

nentiam adfunde, ut, advocata leni digeſtione, per viginti quatuor horas & ultra protrahenda, ſolvantur. Decantata ſolutione, reſiduo, nondum prima vice ſoluto, aliqua rurſus ſpiritus recentis portio adfundatur, donec omnia corallia ſoluta ſint, ac nil, niſi feces quædam, remaneant. Solutiones tinctæ, & ab impuritatibus filtratione per chartam bibulam liberatæ, retortæ vitreæ infundantur, & menſtruum a ſolutis coralliis ad mellaginem usque abſtrahatur. Mellagini huic denuo ſufficiens ſpiritus vini quantitas addatur, & tinctura, poſt digeſtionem temporariam enata, filtratione depuretur. Si forſan juſto dilutior exiſtat, aliqua ſpiritus parte in arenæ vel maris balneo evocata, concentratior redditur. Loco ſpiritus viridis æris etiam *acetum vini deſtillatum*, *ſuccus citri* aut *limoniorum depuratus*, *ſpiritus ſachari*, *mellis* & *ſalis dulcificatus* adhiberi poſſunt.

*Tinctura coralliorum purificans:* Rec. Coralliorum rubrorum groſſiuſcule contuſorum, ſachari candi albi aut Canarienſis ana unciam unam. Mixta immittantur in retortam, & tinctura ſpiſſiuſcula blando arenæ calore evocetur, &, aquæ violarum aut borraginis additione dilutior reddita, ſyrupo quodam cordiali, v. g. ſyrupo corticum citri, cinnamomi, florum tunicæ, modica quantitate addito, edulcoretur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0325-8 DFG

# NOTANDA
## CIRCA
## PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES ET VSVM MEDICVM HARVM TINCTVRARVM.

I. CORALLIA, ſive ſint alba ſive rubra, ſive ex flavo rubentia &c., ad lithophyta ſeu plantas lapideas ſubmarinas pertinent, & parvas ſiſtunt arbuſculas, in fundo maris, ad pedis nonnunquam altitudinem, excreſcentes. Menſibus Aprili, Majo, Junio atque Julio, circa Indiæ utriusque, Siciliæ, Italiæ, Galliæ meridionalis &c., littora, ſingulari modo extrahuntur, & ſub aqua, immo paullo poſt extractionem, aliqua adhuc mollitie gaudere dicuntur, ita, teſte *Comite* MARSILIO, *a*) ſuccus lacteus, flavus aut rubicundus pro coralliorum differenti colore exprimi queat. Obſervavit quoque laudatus MARSILIVS, cum aliquot coralliorum ramulos, recentiſſime decerptos, aquæ marinæ aliquando imponeret, & in ea aliquandiu relinqueret, tubercula illa, quæ in corticis ſuperficie conſpiciuntur, ſponte ſeſe aperuiſſe & explicaſſe in flores albicantes, forma ſtellularum cum octo radiis, calyci inſiſtentes, itidem in octo foliola diviſo. Ex aqua denuo exemtis ramulis, flores confeſtim claudebantur, & rubra formabant tubercula, quæ, digito aut inſtrumento alio compreſſa, lacteum ſuccum fundebant; quemadmodum plura de hiſce & contradicentium quoque ac diſſentientium hypotheſibus in *Fundamentis* meis *Materiæ medicæ*, *T. I. Edit. 2dæ Sect. II. Cap. VII. p.* 109. *ſeq.* videri poterunt.

II. Recentes coralliorum rubrorum ramuli in mixtione ſua naturali triplex gerunt principium conſtitutivum, nimirum *terreum alcalinum*, *unguinoſo-glutinoſum*, & *ſubtile* ac *plus minusve expanſum metallicum*, nunc *martialis*,

*a*) Vid. *Memoir. de l'Acad. Royal. des ſcienc. A.* 1708.

*martialis*, nunc vero, quanquam rariſſime, *venereæ*, aut *utriusque* proſapiæ. Corallia enim rubra, obſervante GODOFREDO, *a*) in ſpiritu vitrioli ſoluta, liquorem largiuntur, in quo poſt decentem evaporationem vitriolum viride martiale tenerrimum concreſcit, &, inſtillato oleo tartari per deliquium, pulvis albicans terreo-alcalinus, miculis tamen martialibus, quæ admoto adhærent magneti, remixtus, ad fundum præcipitatur.

III. Menſtrua acida & oleoſa ingreſſum in corallia rubra inveniunt. Acida partes terreas & parciſſime interſperſas martiales prompta corroſione ſolvunt; poſteriora autem ſubſtantiam unguinoſo-conglutinantem præcipue adgrediuntur. Teſte quippe experientia, *b*) lac vaccinum paullatim ex coralliis, moderata adhibita digeſtione, rubram extrahit tincturam, & corallia ex albo-livida evadunt. Idem quoque ac citius multo præſtat cera alba, ad ignem liqueſcens. Tinctura inde emergit, primo citrini, tandemque, labore hoc cum recentibus coralliorum fragmentis ſecunda ac tertia vice iterato, rubicundi ac nigricantis coloris, quæ poſtea ſpiritu vini tartariſato adeo e cera tincta extrahitur, ut denuo alba evadat. Succedit etiam cum cera flava, aſt paullo difficilius, & illa præterea coralliis in ſuperficie coloris proprii quidquam affricat. Extrahunt etiam tincturam alcalia fixa & volatilia, v. g. liquor nitri fixi ſive alkaheſt Glauberi, oleum tartari per deliquium, & ſpiritus ſalis ammoniaci: Omnium tamen promptiſſime corallia, etiam vetuſtiſſima, diſſolvunt acida cujuscunque generis, ſuccus citri v. g., limoniorum, ſpiritus ſachari, mellis, ſalis dulcificatus, vitrioli philoſophicus, acetum deſtillatum, & ſimilia.

IV. Tincturæ coralliorum rubrorum, cum acidis factæ, nihil aliud ſunt, niſi ſolutiones alcalino-terreæ

*a*) *L. c.*

*b*) Vid. *Memoir. de l'Acad. Royale des Sciences A.* 1708.

& martiales, adeoque etiam vitriolum paucum atque tenerrimum, ut & ſubſtantiam terreo-ſalſam, quæ poſt acidi corrodentis unionem neceſſario naſci debent, in ſinu ſuo fovent. Quod vero ſulphur attinet ſolare, quod nonnulli in coralliis rubris, indeque paratis tincturis, quærunt, illud merito ad principia imaginaria relegandum eſt.

V. Color rubicundus, quo coralliorum tincturæ pollent, magis ex menſtruis, aliisque additamentis, quam ex ipſis coralliis, derivandus eſt, præſertim, ſi menſtrua oleoſa, inflammabilia ſpirituoſa, acido-unguinoſa &c. fuerint adhibita; quemadmodum id inter alia liquore rubro probari poteſt, qui, prægreſſo phlegmate, tranſcendit, quando ſal coralliorum, ex albis coralliis cum aceto deſtillato factum, deſtillationi in retorta ſubjicitur. Quare, cum pauca ſubſtantia unguinoſa aceti, calore ac motu expanſa, rubedine tingere poſſit liquores, nullo pariter modo dubitandum eſt, quin tale quid menſtrua, aliaque additamenta, principio inflammabili largius referta, maxime autem ſacharum toſtum, efficere atque præſtare valeant.

VI. Egregia virtus cardiaca & confortans coralliorum tincturis vulgo adſcribitur, & illæ in melancholia proinde, lipothymiis, palpitatione cordis, vertigine, imminente abortu &c., valdopere laudantur; at parum in hoc paſſu elogiis fidendum. Pro differenti enim menſtrui indole atque virtute hæ tincturæ valde differunt, & aliæ, quæ cum acidis ſcilicet menſtruis paratæ fuerunt, lenem duntaxat vim adſtrictoriam & temperantem exſerunt, & ideo fortaſſis in hæmorrhagiis uſum ſubinde inveniunt, aliæ autem, quarum præparationi ditiores ſubſtantiæ unguinoſæ aut oleoſæ impenduntur, aliqua, ob indolem balſamicam, virtute commovente & nervina inſtructæ ſunt. Dantur vel per ſe, vel cum ſyrupo quodam remixtæ, a guttis 30. ad 40. 50. 60.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0328-6 DFG

## TINCTVRA SVLPHVRIS.

REC. Sulphuris citrini communis unciam unam, ſalis tartari ſiccati atque pulveriſati unciam unam, vel ſaltem dimidiam. Mixta in crucibulo aut vulgari tigillo leni igne fundantur, donec, adjuvante cum bacillo agitatione, probe unita fuerint. Maſſæ huic, nondum penitus refrigeratæ, & in pulverem contuſæ, una ſpiritus vini libra ſuperfundatur, & tinctura digeſtionis ope extrahatur.

PLVS ſubſtantiae ſulphureae haec tinctura poſſidet, quam tincturae antimonii hepaticae verae, ſalino-alcalicum autem principium magis obtuſum deprehenditur; hinc illis etiam virtute commovente ac diſcutiente ſuperior, ſtimulante contra & diuretica inferior eſt. Laudatur, tanquam medicamentum ſatis activum, in peſte, ſcabie, ulceribus, & morbis quibusvis, e ſanguinis ac lymphae impuritate promanantibus. Nonnulli eam inter pectoralia quoque remedia referunt, in tuſſi viſcida, acri, & aſthmate pituitoſo exhibenda, at, intuitu hujus virtutis, proſtant præſtantiora. Datur a guttis 20. ad 30.

## TINCTVRA TARTARI.

REC. Salis tartari, e ſolo tartaro vini rubro aut albo calcinatione parati, quantum placet, funde illud in crucibulo candente, donec colorem viridiuſculo-cœruleſcentem adquiſiverit; quo viſo, ſali exemto ac prius in mortario calefacto in pulverem redacto, ſpiritum vini dephlegmatiſſimum, ad aliquot digitorum eminentiam, adfunde, & digeſtionis fortioris atque



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0329-4 DFG

nonnihil protractæ adminiculo tincturam extrahe. Alii loco ſpiritus vini rectificatiſſimi modice ſaltim rectificatum ſuperfundunt, ut phlegma, largius adhuc eidem inhærens, plus ſalis tartari ſolvat, & in poros ſuos recipiat: Immo nonnulli fluenti ſali tartari pauxillum pulveris carbonum inſpergunt, ut phlogiſton eorum, ſub colliquefactione reſolutum, menſtruo ſpirituoſo colorem rubrum ſaturatiorem conciliet, qui alias, ſolo ſcilicet recepto ſpiritu vini dephlegmatiſſimo, unice a partibus ſpiritus memorati inflammabilibus, per alcali fixum ab igne adhuc ſicciſſimum ſub forti ac diuturniori digeſtione expanſis, derivandus eſt.

DISCRIMINIS quidquam, reſpectu naturæ ac virium inter tincturam tartari, cum alcohole paratam, & tincturam eandem, ſpiritu vini modice tantum rectificato extractam, reperiri, certum eſt. Hæc enim multas, illa paucas particulas ſalino-alcalicas continet, & poſterior quoque ob cauſſam memoratam majorem virtutem antacidam & diureticam poſſidet. Specialius cæteroquin prior æque ac poſterior proficua creditur in morbis chronicis, qui dyſcraſiæ humorum mucidæ, pituitoſæ & acidæ præcipuam originem debent, cujus cenſus ſunt adfectus cachectici, rheumatici frigidi, catarrhales, nephritis pituitoſo-ſabuloſa, calculus, fluor albus &c. Quicquid enim medicamina hujus indolis efficiunt, partim per menſtruum inflammabile ſpirituoſum diſcutiendo, partim per ſal alcali fixum acidum deſtruendo ac mucum attenuando præſtant. Datur a guttis 20. ad 30. 40. 50.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0330-5 DFG

## TINCTVRA TERRÆ JAPONICÆ.

REC. Terræ japonicæ purioris unciam unam, ſpiritus vini paullulum duntaxat rectificati uncias ſex. Fiat digeſtionis ope ſolutio, & tinctura filtrata ſervetur ad uſum.

TERRA Japonica, vel rectius, ſuccus inſpiſſatus *Caatchu*, propter indolem maxima ex parte gummoſam, ſolummodo ſpiritum vini modice rectificatum ad ſui ſolutionem poſtulat, & tinctura inde reſultans meras propemodum particulas gummoſas, pauciſſimis tantum reſinoſis permixtas, in ſinu ſuo fovet. Valida virtute adſtringente gaudet, & in omnibus ideo morbis, in quibus ſtyptica tuto locum inveniunt, a guttis 10. ad 20. 30. exhiberi poteſt. Additur etiam gargarismatibus & electuariis, contra laxitatem gingivæ, vacillationem dentium & ſcorbutum oris adhibendis, ac ſaepe pariter liquoribus ſtypticis, haemoſtaticis &c. miſcetur.

## TINCTVRA LACCÆ.

REC. Gummi laccæ ſelecti & in pulverem redacti unciam unam, aluminis crudi unciam dimidiam. Mixtis adfunde aquæ ſimplicis aut deſtillatæ uncias ſex, parumque bulliendo ſolve, liquori refrigerato aquæ ſalviæ & roſarum ana uncias duas adde, & tincturam filtratam ſerva.

EXTERNVM ſolummodo uſum haec tinctura habet, & per ſe, vel cum ſyrupo quodam aut melle roſato mixta, adverſus laxitatem, cruentationem ac ſcorbuticam gingivae putredinem lineo penicillo illinitur, vel etiam inter gargarismata recipitur.



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0331-1 DFG

## TINCTVRA FLORVM PAPAVERIS ERRATICI.

REC. Florum papaveris rhœados ſive erratici ſiccatorum manipulum unum, vel unciam dimidiam, ſpiritus vitrioli drachmam unam, aquæ florum rhœados uncias quatuor vel quinque. Mixta digerantur per horas viginti quatuor, & tinctura fortiter poſtmodum expreſſa filtretur.

DEBILI virtute temperante & ſubadſtringente praedita eſt, & in febribus proinde ardentibus ac bilioſis, nec minus in febre tertiana, ebullitione bilis, orgaſmo ſanguinis, & haemorrhagiis vel per ſe a drachma una ad duas exhibetur, vel potulentis aqueis ab uncia ſemiſſe ad integram admiſcetur.

Simili modo etiam *Tincturæ aqueo-acidulæ florum aquilegiæ, bellidis, roſarum rubrarum, violarum, & anagallidis* parantur, quae cum deſcripta tinctura florum papaveris erratici quoad vires etiam & uſum conveniunt.

## TINCTVRA CANTHARIDVM.

*Tinctura Cantharidum Pharmac. Londinenſis:* Rec. cantharidum contuſarum drachmas duas, coccinellæ drachmam dimidiam, ſpiritus vinoſi tenuioris ſesquilibram. Digerantur & deinde tinctura filtrata ſervetur.

*Tinctura cantharidum Pharmacop. Edinburgenſis:* Rec. cantharidum drachmas duas, ſpiritus vini rectificati ſesquilibram. Digere per biduum, & tincturæ colatæ adde balſami copaibæ ſeſunciam, cochinillæ drachmam

unam. Digere rurſus in balneo arenæ per quatuor dies, & poſtea tincturam colatam ſerva.

Deſcriptio tincturæ cantharidum Edinburgenſis, quæ in *Pharmacopoea Würtenbergica* exſtat, a præcedente nonnihil differt, ac ſequens eſt: Rec. cantharidum drachmas duas, coccinellæ drachmam ſemis. In pulverem tritis ſuperaffundantur ſpiritus vini rectificatiſſimi unciæ octodecim. Digerantur leniſſimo calore per biduum, addantur reſinæ Guajaci uncia dimidia, balſami de Copaiva uncia una, camphoræ drachmæ duæ, olei juniperi drachma una. Poſt ſufficientem digeſtionem ac ſolutionem reſinæ & balſami clarum a ſpiſſo per inclinationem vaſis ſeparetur.

IN Anglia & Scotia tinctura cantharidum a Medicis perſaepe in uſum trahitur, & ab iisdem in hydrophobiae principio, lepra, cancro mammarum, refractaria gonorrhœa virulenta, fluore albo, iſchuria, nephritide ſabuloſo-pituitoſa, torpore venereo pluribusque morbis rebellibus valde depraedicatur. Pro meo judicio tinctura cantharidum Edinburgenſis tutior multo atque praeſtantior eſt, quam Londinenſis, quae, propter neglectam obtundentis balſami de Copaiva additionem, longe acrior reperitur, & aegris ideo admodum circumſpecte ac doſi minori propinanda erit. Dantur a guttis 10. ad 15. 20. 25.

## TINCTVRA HELLEBORI COMPOSITA.

REC. Fibrarum hellebori nigri unciam unam cum ſemiſſe, ſquinanthi ſive ſchœnanthi un-

ciam unam, galangæ minoris unciam ſemiſſem, cardamomi minoris drachmas tres, croci drachmam unam & dimidiam, vini Canarienſis, ſpiritus vini rectificati ana libram unam. Digerantur & tinctura poſt ſufficientem extractionem & expreſſionem filtretur.

IN paſſione hypochondriaca, obſtructione viſcerum, aſcite incipiente ac menſium obſtructione refractaria haud ſpernendum auxilium praeſtat, & ſubinde etiam melancholicis atque maniacis conducit. Datur adultis a drachma una ad drachmam unam & ſemiſſem.

## TINCTVRA RHABARBARI VVLGARIS SIVE SIMPLEX.

REC. Pulveris rhabarbari orientalis optimi unciam dimidiam, ſalis tartari drachmam unam cum dimidia, aquæ cinnamomi bugloſſatæ aut boraginatæ, vel aquæ cichorii uncias tres. *Fiat extractio in arena calida*, & tinctura extracta atque filtrata ſervetur.

HÆC tinctura ſeu eſſentia, quae vulgo etiam *anima rhabarbari* adpellatur, partibus rhabarbari gummoſis impraegnata eſt, adeoque, doſi majori ad unum nempe alterumve cochlear propinata, alvum blande ſubducit; minori autem doſi a guttis nimirum triginta ad guttas 50. 60. 70. exhibita, reſolvit, abſtergit, & urinam magis, quam alvum, movet. Fortior redditur, quando rhabarbaro, loco ſalis fixi alcalici, cremor tartari aut ſal de SEIGNETTE additur.

## TINCTVRA RHABARBARI COMPOSITA.

REC. Rhabarbari unciam unam, radicis gentianæ rubræ drachmam unam cum ſemiſſe,

ſerpentariæ Virginianæ drachmam unam, ſpiritus vini, ac vini generoſi ana libram ſemiſſem. Digerantur, & tinctura extracta & per linteum colata ſervetur.

SVPERAT praecedentem virtute aperitiva acroborante, & vires quoque diaphoreticas poſſidet. Exhibetur a guttis quinquaginta ad octoginta, & opem haud raro eximiam in cachexia, leucophlegmatia, œdemate membrorum, febribus intermittentibus, profluviis alvi ſeroſo-mucidis, ictero, a bilis craſſitie ac ſpiſſitudine potiſſimum exorto, dyſenteria, praeſertim ſtomachali, & pluribus morbis adfert.

## TINCTVRA STOMACHICA MARTIALIS EDINBVRGENSIS.

REC. Radicum calami aromatici, galangæ, gentianæ, zedoariæ, cort. aurantiorum, Peruviani ana unciam dimidiam, herb. abſinthii, ſummit. centaurii minoris, flor. chamomillæ Romanæ ana drachmas duas, limaturæ ferri unciam unam cum ſemiſſe, vini albi generoſi uncias ſedecim, ſpiritus vini rectificati uncias duas. Digerantur, &, peracta ſufficienti extractione, exprimantur, & tinctura filtretur.

Deſcriptio hæc, quæ in *Pharmacopoea Würtenbergica* exſtat, ab illa, quæ in *Pharmacopoeia Edinburgenſi*, *Lipſiæ* MDCCLXVI. *typis impreſſa*, traditur, notabiliter diſcrepat. Poſterior enim ſeſe ita habet: Rec. calami aromatici, gentianæ ana ſesunciam, corticis Peruviani triti uncias duas, aurantiorum Curaſſavi-



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0335-4 DFG

ensium, seminis cardui benedicti, summitatum centaurii minoris ana unciam unam, limaturæ ferri, sine præparatione in nodulo ligatæ, uncias tres, vini albi congium unum. Digere per triduum & filtra.

PRIOR tinctura, ob minorem menstrui copiam, concentratior, adeoque etiam in operando potentior est, quam posterior; utraque nihilominus satis efficax ac bonum medicamentum roborans praebet, quod cum magno emolumento in omnibus morbis, a ventriculi, intestinorum ac viscerum atonia praecipue pendentibus, in usum vocari potest. Prior a drachma dimidia ad integram exhibetur; dosis posterioris autem adhuc altius adscendere potest.

## TINCTVRA ODONTALGICA
### MAVRITII HOFFMANNI.

REC. Rasuræ ligni sancti uncias duas, cort. ligni sassafras unciam dimidiam, seminis hyoscyami, radicis pyrethri ana drachmas duas, caryophyllorum, piperis longi ana drachmam unam, camphoræ, opii ana drachmam semissem, ligni santali rubri drachmas duas, spiritus vini rectificati uncias quindecim. Digerantur, & tinctura post sufficientem extractionem filtretur.

EFFICAX in odontalgia catarrhali ac frigida rheumatica remedium est, quando dentibus dolentibus cum gossypio adplicatur, vel paullulum calefacta in ore detinetur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0336-0 DFG

## TINCTVRA GINGIVALIS BALSAMICA PH. WVRT.

REC. Terræ japonicæ, myrrhæ electæ ac genuinæ ana unciam unam. Terantur in pulverem, & huic, balſami Peruviani drachma una prius irrorato, ſuperfundantur ſpiritus cochleariæ ac ſpiritus vini rectificati ana unciæ tres, digerantur, & tinctura, per chartam filtrata, ſervetur.

MISCETVR cum melle roſarum aut ſyrupo myrtino compoſito, & contra vacillationem dentium, nec non laxitatem, facillimamque cruentationem ac putrido-ulceroſam corruptionem ſcorbuticam gingivarum, quae vulgo ſtomacace dicitur, illinendo aliove modo adplicatur.

## TINCTVRA BENZOES SIMPLEX ET COMPOSITA.

*Tinctura Benzoes ſimplex*: Rec. Benzoes electæ quantum placet, ſolve in ſufficienti quantitate ſpiritus vini rectificatiſſimi, & tincturam rubram, digeſtionis ope extractam, filtra & ſerva.

Præſtantior adhuc ad uſum internum & ſubflavi tantum coloris tinctura benzoina ſimplex parari poteſt, quando flores, e reſinoſo hoc concreto ſublimando ſeparati, in ſpiritu aniſi leni calore ſolvuntur, & ad quamcunque florum drachmam una circiter uncia ſpiritus aniſi recipitur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0337-5 DFG

*Tinctura Benzoes composita*: Rec. Benzoes electæ pulverisatæ unciam unam, styracis calamitæ unciam semissem, balsami Peruviani drachmam unam, spiritus vini rectificatissimi uncias octo. Digerantur in arena calida, & tinctura post solutionem sufficientem filtretur.

TINCTVRA benzoes subflava, e solis floribus cum spiritu anisi abstractitio parata, sese eminenti sua virtute irritante ac resolvente in pituitosis frigidisque adfectibus pectoris, nec minus in dysuria & nephritide mucido-sabulosa valde commendat, & in hunc igitur finem subinde a guttis viginti ad triginta exhibetur. Tinctura simplex rubra & composita vires easdem possident, composita tamen simplicem utramque virtute pectorali superat, & majoribus quoque viribus antiputredinosis prædita est. Militat etiam simplex rubra inter securiora cosmetica, quando aquæ *rosarum, quam confestim lacteam* reddit, instillatur. Præcipitatæ enim moleculæ resinosæ candidæ, aquæ innatantes, cuticulæ squamulas sub lotura vernicis splendentis instar obducunt, & illis hoc modo non tantum nitorem quendam conciliant, sed impuritates etiam, accedente ulteriori ablutione, abstergunt.

## TINCTVRA SEV ESSENTIA AMBRÆ.

REC. Ambræ gryseæ optimæ drachmam unam, moschi Alexandrini optimi grana quindecim, spiritus rosarum, per fermentationem parati & optime rectificati, aut spiritus cerasorum nigrorum, vel saltem spiritus vini Gallici rectificatissimi uncias tres. Fiat digestio in

vitro probe clauſo per octiduum, donec ſpiritus ſatis tinctus ſit.

## NOTANDA
### CIRCA
### PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES ET VSVM MEDICVM ESSENTIÆ AMBRÆ.

I. AMBRA bituminum mineralium & pretioſiſſimum & praeſtantiſſimum eſt, dum quaevis reliqua odoris ſuavitate ſuperat. Conſtat caeteroquin, aeque ac ſuccinum, ex *petroleo puriſſimo*, *ſale acidulo vitriolicæ proſapiæ*, *& pauca terra atque aqua;* quemadmodum haec principia deſtillationes ac reſolutiones ejusdem, a GRIMMIO, *a*) aliisque ſuſceptae, ſatis comprobant.

II. Ambra pura citius ac tota ſolvitur, quando, loco praedictorum ſpirituum, ſpiritus vini aut roſarum probe tartariſatus, vel ſolus, *b*) vel liquore anodyno minerali modice remixtus, adfunditur. Ambrae quoque eſſentia, absque moſchi additione parata, deſcriptae praeferenda eſt, quoniam multi multaeque odorem moſchi fragrantiſſimum perferre nequeunt.

III. Militat hæc eſſentia inter remedia confortantia, nervina & cephalica, atque ideo in morbis, ex nervoſi ſyſtematis debilitate maxime oriundis, v. g. in imbecillitate memoriæ, vertigine, epilepſia, apoplexia pituitoſa, adfectibus ſoporoſis, debilitate viſus, tremore cordis, lipothymia, atonia ventriculi, imminente abortu &c., non contemnendum ſubinde uſum præſtat. Intelligenda tamen hæc ſolummodo erunt de eſſentia ambræ ſine moſcho parata: Si poſterior enim additus fuerit, vi expanſiva cerebro interdum inimica eſt, & humorum

*a*) Conf. *Miſcell. A. N. C. G. Dec. 2. ann. 1. obſ. 171.*

*b*) Conf. HOFFM. *Obſ. phyſ. chym. &c. p. 62.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0339-0 DFG

commotiones nimias excitat. Exhibetur in vino aut alio commodo vehiculo a guttis 10. ad 15. 20.

## ESSENTIA AMBRÆ BALSAMICA DIPPELII.

REC. Ambræ gryseæ, balsami Peruviani ana drachmas duas, salis tartari drachmas sex. Tritis in mortario lapideo, & exacte mixtis, adfundantur spiritus vini rectificatissimi unciæ novem, digerantur, & calor ita in fine augeatur, ut mixtura paullulum ebulliat, deinde liquor tinctus a fecibus decantetur, filtretur, & asservetur.

PROPTER indolem magis balsamicam haec essentia praecedentem virtute analeptica, nervina & antiputredinosa superat, & vires quoque stomachales atque travmaticas obtinet. Datur a guttis quindecim ad triginta.

## TINCTVRA SIVE ESSENTIA SVCCINI.

REC. Succini flavi, pellucidi, subtilissime pulverisati, & per cribrum setaceum trajecti, uncias duas. Imprægnetur liquore nitri fixi, seu alkahest Glauberi, & cum eodem in mortario lapideo in massam quodammodo pultiformem tritura protracta redigatur. Massa, duodecim horas reposita, denuo cum adfuso recenti alcahest teratur, eidemque, post perfectam exsiccationem, spiritus vini dephlegmatissimus simplex aut tartarisatus, vel etiam succini spiritus abstractitius, ad quatuor vel quin-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0340-1 DFG

que digitorum eminentiam, adfundatur, & tinctura rubra in arena calida beneficio digeſtionis, aut, recepta cucurbita cum alembico, coctionis ope, extrahatur. Spiritus, ſub coctione e cucurbita in receptaculum tranſtillans, reſiduo iterum reaffundendus erit, quamprimum ſpiſſiuſculum evadere incipit, tandemque, ſuccino penitus recluſo, ignis minuendus eſt, ut ultimo, ceſſante coctione, tinctura leni duntaxat digeſtione extrahatur. Loco alcaheſt Glauberi ſuccino pulveriſato etiam ſal tartari ſicciſſimum pulveriſatum miſceri, &, ſtatim ſuperfuſo ſpiritu vini, digeſtio aut coctio inſtitui poteſt: Immo ſunt, qui, absque ſale alcalico e ſolo ſuccino, ſi diuturnior ſaltem accederet digeſtio aut coctio, æque bonam ac ſaturatam tincturam obtineri, contendant. Ego id penitus quidem negare non audeo, credo tamen, eſſentiam ſuccini, cum ſale alcalico paratam, altera ſemper ſaturatiorem eſſe, & tenerius reſolutas moleculas continere.

TINCTVRA hæc, niſi præferenda, certe tamen æquiparanda eſt eſſentiæ ambræ, & illi proinde apud ægros pauperiores commode ſubſtitui poterit. Gaudet enim, ob temperatam indolem balſamicam, blanda virtute purificante, roborante, diuretica, diaphoretica & traumatica, & maxime ſeſe commendat in adfectibus ſcabioſis, cachexia, obſtructione urinæ, menſium, lochiorum, haemorrhoidum, nephritide pituitoſo-ſabuloſa, fluore albo, ulcere veſicae ac renum, debilitate capitis atque ventriculi, obſtructionibus pectoris, tumoribus glandularum, febribus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0341-6 DFG

catarrhalibus, malo hypochondriaco & hysterico, ac morbis similibus. Datur interne in vino, vel aqua quodam destillata, vel etiam cum sachari frustulo, aut syrupo quodam adpropriato, a guttis 20. ad 30. 40. Externe, praesertim si absque sale alcalico e solo succino parata fuerit, egregium praebet travmaticum, tum per se adplicata, tum etiam cum essentia myrrhae aut balsamo Peruviano remixta, in ulceribus, vulneribus, carie ossium, immo ipso sphacelo.

## TINCTVRA SEV ESSENTIA CASTOREI.

REC. Castorei, a cute & pinguedine separati, & minutissime concisi uncias duas, spiritus vini quantum sufficit ad eminentiam trium aut quatuor digitorum transversorum: Stent in digestione per octiduum, donec spiritus saturato colore tinctus sit; quo viso, tinctura decantata *filtretur per chartam bibulam* & adservetur. Melioris extractionis caussa castoreum ante spiritus adfusionem aliquot liquoris nitri fixi drachmis irrorari potest, ut in pultem quasi redigatur, quæ postea, iterum tamen siccata, cum spiritu digeritur.

CASTOREVM sive Castorium est concretum animale resinoso mucilagineo oleoso-terreum, particulis spirituoso-balsamicis valde refertum, adeoque forti, non adeo tamen grato, odore praeditum. Secernitur e sanguine notissimi amphibii, quod castor dicitur, & in certis folliculis, tam in maribus, quam feminis, statim sub cute ad inguina sitis, colligitur. Essentia inde parata validam vim commoventem & discutientem, itemque nervinam & antispasmodicam

non

non contemnendam possidet, & specifica ideo creditur in passione colica & hysterica, epilepsia, paralysi, & variis aliis uteri & capitis adfectibus, si a viscidorum atque acrium humorum stasi & decubitu, ut & solidorum debilitate primario oriuntur: Sin biliosæ autem impuritates in humoribus abundant, aut plethora & orgastica sanguinis expansio adest, cautius cum usu ejus mercandum erit. Datur interne a guttis 10. ad 20. 30. Externe subinde in vertigine, lipothymia, coryza, & suffocatione hysterica naribus admovetur, in tinnitu & susurro aurium catarrhali cum gossypio, cui aliquot guttulæ instillantur, in aures immittitur, & clysteribus quoque, præsente colica flatulenta & passione hysterica injiciendis, ad drachmam unam miscetur.

## ESSENTIA ABSINTHII
### COMPOSITA.

REC. Comarum absinthii vulgaris manipulos duos, foliorum cardui benedicti manipulum unum, florum centaurii minoris manipulum semissem, radicum zedoariæ, diptamni albi, corticum aurantiorum, citri ana drachmas duas, myrrhæ rubræ drachmam unam, caryophyllorum, croci ana drachmam dimidiam. Incisis atque contusis adfundantur libræ duæ spiritus vini rectificati, & vitrum probe obturatum digestioni committatur, donec tinctura sufficienter extracta sit. Hæc deinde filtratione depuretur & adservetur.

ABVNDAT hæc essentia partibus gummosis, & oleoso-resinosis amaris & balsamicis, atque egregia proinde virtute calefaciente, roborante, diaphoretica,

diuretica, ſtomachali & antifebrili inſtructa eſt. Frequenter a guttis 30. ad 40. in dejectione adpetitus, & digeſtionis debilitate, a cruditatibus frigidis acido-pituitoſis & tunicarum ventriculi atonia oborta, nec minus in febribus intermittentibus, maxime quartana, diarrhoeis mucidis, ac pluribus morbis, qui ſeri ac lymphæ viſciditati primariam debent originem, exhibetur. Proſtat etiam in officinis *Tinctura* ſeu *eſſentia abſinthii ſimplex*, quæ ex ſola herba abſinthii, vel, quod præſtat, ex ejusdem extracto, quod ſub evaporatione principium vaporoſum, capiti inimicum, paullulum amiſit, cum vini ſpiritu paratur. Hæc viribus quidem inferior eſt compoſita, inter activa nihilominus ſtomachalia & antifebrilia militat.

## ESSENTIA SCORDII COMPOSITA, SIVE DIASCORDIUM LIQUIDUM JO. MAURIT. HOFFMANNI.

REC. Rad. angelicæ, vincetoxici, leviſtici, zedoariæ, contrayervæ, tormentillæ, valerianæ ana unciam dimidiam, rad. gentianæ drachmas ſex, herbæ ſcordii uncias duas, florum ſambuci drachmas duas, myrrhæ electæ drachmas ſex, croci drachmas duas, cort. citri unciam unam, ſuccini, ligni aloes ana drachmas tres, opii drachmam unam. Pulveriſatis adfundantur ſpiritus vini rectificati, a baccis juniperi abſtracti, libræ medicæ tres, digerantur loco calido in vitro bene clauſo, & tinctura poſt ſufficientem extractionem decantata ac filtrata ſervetur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0344-4 DFG

ESSENTIA hæc, cujus unciæ duæ circiter grana tria cum ſemiſſe opii continent, efficax remedium diaphoreticum, alexipharmacum, anodynum, roborans ac ſtomachale præbet, & utiliter ideo in adfectibus catarrhalibus atque rheumaticis frigidis, diarrhoeis, dyſenteria ſtomachali, febribus malignis &c. a guttis 30. ad 50. exhiberi poteſt.

## ESSENTIA CORTICIS CHINÆ CHINÆ COMPOSITA HELWIGII.

REC. Corticis chinæ chinæ uncias tres, rad. ſerpentariæ Virginianæ uncias duas, contrayervæ unciam unam. In pulverem tritis ſuperfundantur ſpiritus vini rectificati unciæ ſedecim, digerantur, & extracta eſſentia filtretur.

EST medicamentum tonicum atque purificans, quod in febribus intermittentibus & continuis malignis ſatis proficuum reperitur. Doſis ejus a guttis quadraginta ad ſexaginta adſcendit.

## ESSENTIA ANODYNA.

*Eſſentia anodyna vulgaris:* Rec. extracti opii, aqua fontana parati, unciam unam, aquæ cinnamomi ſpirituoſæ uncias novem. Digerantur, eſſentia poſt ſolutionem filtretur ac reponatur.

*Eſſentia anodyna* LVDOVICI: Rec. opii optimi minutiſſime conciſi, & leni evaporatione aliquantulum a graveolentia liberati, unciam unam, aquæ apoplecticæ pauperum, ſpiritus vitrioli roridi ſeu roris vitrioli cum ſpiritu volatili mixti ana uncias quatuor. Ex-



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0345-0 DFG

trahatur consueta methodo essentia & filtrata adservetur.

## NOTANDA
### CIRCA
### PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES ET VSVM MEDICVM ESSENTIÆ OPII.

I. OPIVM, ceu succus incisorum capitum papaveris orientalis, in Natolia, Persia, India, Ægypto &c. inspissatus, ex partibus *terreis inertibus*, gummosis temperatioribus, resinosis calidioribus, acribus salinis, substantiæ resinosæ potissimum immixtis, nec non oleosis spumidis & tenerrimis inflammabilibus valde narcoticis componitur *a*). Quare, si tincturam desideremus anodynam & hypnoticam temperatiorem, illa ex partibus tantummodo gummosis ac resinosis teneriòribus, a substantia terrea, resinosa crassiori, & maxime oleosa spumida, quantum fieri potest, separatis, paranda erit. Optime autem hic finis obtinetur, quando opium cum aqua simplici coquitur, & solutio, materia spumida venenata, sub coctione sensim ad superficiem adsurgente, cochleari ablata, semel vel aliquoties per manicam Hippocratis trajicitur, & sic a terreis quoque & resinosis crassioribus partibus liberata, leni igne inspissatur, posteaque congruo menstruo denuo solvitur, & tinctura, peracta solutione, filtratur.

II. Loco spiritus vini aut alterius inflammabilis rectificati, commode etiam spiritus nitri rite dulcificatus solutioni memorati extracti potest impendi. Acidula enim optimum suppeditant corrigens, & certius atque securius, citra nimiam tamen castrationem, opii vim narcoticam & expansivam minuunt. Si placet, spiri-

*a*) Vid. *Fund. Mat. med. Edit. novæ T. II. Sect.* XIII. *Cap.* V.

tus vini etiam ſpiritu ſalis dulcificato, aut ſpiritu aceti aliquantulum remiſceri poterit.

III. *Tinctura anodyna* LVDOVICI ac hujus commatis reliquæ ſomnum ægris conciliant, dolores atrociores mitigant, ſpasmos minuunt, profluvia præternaturalia & excretiones quascunque, cutanea, quam largiorem reddunt, excepta, ſiſtunt; hinc ſubinde etiam, vel per ſe datæ, vel cum aliis refracta doſi mixtæ, locum in hæmorrhagiis exorbitantibus, diarrhœis atque vomitibus, doloribus variarum partium, tuſſi ſicca, acri, convulſiva, principio febrium malignarum quarundam &c. inveniunt: Medicum tamen poſtulant circumſpectum ac rationalem, qui veras morbi profligandi cauſſas prius ſedulo perveſtigavit; cum heroica enim ſint remedia, quæ ſingulari modo, alibi deſcripto, *a*) operationem ſuam in humano corpore exſerunt, tam facile ſub abuſu nocere, quam ſub uſu recto prodeſſe valent. Drachma una eſſentiæ anodynæ vulgaris ſive officinalis grana $6\frac{1}{2}$, & æqualis tincturæ anodynæ LVDOVICI quantitas grana $7\frac{1}{2}$ opii continet; utraque cæteroquin a guttis quinque ad 10. 15. 20. exhiberi poteſt. In Libris quibusdam pharmaceuticis etiam tincturæ anodynæ deſcribuntur, non ex ſolo opio depurato, ſed ſimul etiam ex caſtoreo, croco, atque ſimilibus extractæ: Verum, pro mea ſententia, reliquis omnibus ſimpliciſſima, ex deſcripto opii extracto cum ſimplici ſpiritu vini rectificato, aut rite dulcificato nitri ſpiritu parata, præferri meretur.

## ESSENTIA ALEXIPHARMACA STAHLII.

REC. Radicum imperatoriæ, carlinæ, helenii, angelicæ, pimpinellæ albæ ana unciam



*a*) In *Fundamentis mat. med. rat. l. c.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0347-1 DFG

dimidiam, vincetoxici, diptamni albi ana unciam unam. Fiat cum sufficienti spiritus vini tartarisati quantitate extractio, eademque absoluta, tertia spiritus pars in cucurbita abstrahatur, & remanens tinctura, hac ratione concentratior reddita, cum æquali essentiæ scordii pariter concentratæ portione misceatur. Nonnulli radicibus recensitis etiam radicem contrayervæ addunt; at parum refert, an hæc ipsa, quæ pretium saltem auget, addatur, an vero rejiciatur.

B. ROTHIVS *a*) ita quidem hanc essentiam describit, nondum tamen in clara luce positum est, an vera sit descriptio, nec ne. Quicquid interea sit, veræ essentiæ alexipharmacæ STAHLII viribus non cedit, & validum præbet medicamentum diaphoreticum atque sudoriferum, quod persæpe in cachexia, adfectibus scabiosis, rhevmatismis atque catarrhis frigidis, gonorrhœa virulenta, fluore albo, febribus catarrhalibus benignis &c., a 20. ad 30. 40. guttas, cum fructu propinari potest.

## ESSENTIA SIVE TINCTVRA BEZOARDICA OFFICINALIS ORDINARIA.

REC. Radicum zedoariæ, serpentariæ Virginianæ, angelicæ, pimpinellæ, herbarum scordii, dictamni Cretici, baccarum juniperi, cort. citri, myrrhæ ana drachmas sex, santali rubri unciam unam. Incisis & contusis adfundatur spiritus florum sambuci rectificati libra una,

*a*) In *der Anleitung zur Chymie p. 158.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0348-7 DFG

digerantur, &, facta sufficienti extractione, tincturæ decantatæ atque expressæ addantur spiritus tartari unciæ sex, camphoræ uncia dimidia, filtretur mixtura ac servetur.

POTENTI virtute sudorifera, sanguinem purificante, antiputredinosa & alexipharmaca gaudet, adeoque efficax remedium in cachexia, leucophlegmatia, œdemate membrorum, scabie humida, febribus malignis, pluribusque morbis, diaphoresi largiori potissimum curandis, præbet. Datur a guttis viginti ad quadraginta.

## TINCTVRA BEZOARDICA MICHAELIS.

REC. Radicum angelicæ, calami aromatici, carlinæ, diptamni albi, enulæ, pimpinellæ, valerianæ, vincetoxici ana unciam unam, herbarum scordii nostratis manipulos tres, cardui benedicti, melissæ, millefolii, rutæ ana manipulum unum, baccarum juniperi, cinnamomi electi, corticum citri ana unciam unam, theriacæ optimæ libram unam. Mixta infundantur in spiritus vini rectificati mensuris duabus, vel quinque libris medicis, stent in digestione per octiduum, & deinde duæ circiter spiritus libræ in arenæ balneo abstrahantur. Huic spiritui bezoardico misceantur spiritus tartari rectificati libra una, & spiritus vitrioli volatilis libra dimidia, postea aliquantisper digerantur; quo facto in sufficienti hujus spiritus quantitate seorsim opii optime depurati unciæ duæ,

carnis viperinæ præparatæ unciæ tres, pulveris nucis moſchatæ uncia una, baccarum herbæ paridis ſeu ſolani quadrifolii, croci orientalis optimi, & ligni ſantali rubri ana unciæ duæ ſolvantur, & deinde, ſolutionibus omnibus & extractionibus prædicto ſpiritui additis, mixtum in duas partes dividatur, quarum altera ſeorſim adſervetur, alteri autem camphoræ uncia dimidia, *in ſufficienti ſpiritus vini quantitate ſolutæ*, immiſceatur. Liquor, poſt ſpiritus bezoardici abſtractionem in cucurbita relictus, ſuperaddita prius modica ſpiritus vini recentis quantitate ac brevi rurſus ſuſcepta digeſtione, decantari, exprimi, filtrari, & inde non ſpernendæ virtutis *extractum theriacale* evaporando parari poteſt.

QVANQVAM tincturam hanc, cujus plures deſcriptiones, a praeſenti, in *Diſpenſatorio Boruſſo Brandenburgico* tradita, magis minusve diſcrepantes, in Pharmacopoeis aliisque libris medicis exſtant, ſatis ſelectae ſpecies, quæ activis principiis balſamicis, amaris, aliisque donatæ ſunt, & ſpirituoſo igitur menſtruo potentes vires diſcutientes, antiputredinoſas, roborantes &c. conciliare valent, ingrediuntur, duplici nihilominus vitio laborat. Primo enim praeparatio ejus, quae eſſe poſſet longe compendioſior, ob ſolutionum & extractionum multitudinem valde taedioſa eſt, & deinde etiam nimiam opii quantitatem recipit. Facta quippe computatione ponderis totius mixturae cum quantitate opii, patet, integrum opii ſcrupulum & ultra in tincturæ uncia haerere, quae quantitas nimia eſt, ac ſaepe impedit, quomi-

nus medicamentum hoc in hac vel illa aegritudinum ſpecie, in qua alias profuturum eſſet, propinari poſſit. Longe praeſtantius remedium exſurgit, quando *mixtura ſimplex* cum deſcripta *tinctura alexipharmaca* STAHLII anatica quantitate miſcetur. Praeferendae quoque eidem ſunt *Tincturæ bezoardicæ* LVDOVICI & WEDELII. Haec enim opio plane caret, & illa moderatam ſaltem ejus quantitatem recipit, ac longe praeterea compendioſior eſt. Laudantur caeteroquin haec medicamina, ceu valida ſudorifera, in peſte, febribus exanthematicis, nec minus catarrhalibus benignis & malignis, adfectibus ſcabioſis, frigidis rhevmaticis, catarrhalibus, cachecticis, aliisque morbis, ſorti diaphoreſi curandis; verum in febribus exanthematicis & catarrhalibus malignis caute cum uſu eorum mercandum erit. *Tinctura bezoardica* MICHAELIS datur a guttis 10. ad 15. 20., *tinctura bezoardica* LVDOVICI & WEDELII autem a guttis 20. ad 30. 40., exhiberi poteſt. Prior, cujus compoſitio in *Pharmacopœa Würtenbergica* nonnihil pariter a ſequenti quoad ingredientia differt, ita paratur: Rec. radicum carlinae, vincetoxici, enulae, zedoariae ana uncias duas cum dimidia, croci orientalis integri, pulveris viperini, myrrhae ana unciam unam, opii drachmas ſex, vel ſaltim unciam ſemiſſem, caſtorei drachmas duas. Groſſiuſcule conciſa infundantur in ſpiritus vini non adeo dephlegmati, vel etiam ſpiritus juniperi libris quatuor & ſemiſſe, & peracta extractione tincturae decantatae & percolatae addantur eſſ. camphorae drachmae duae, ſpiritus tartari, ſpiritus vitrioli roridi unciae duodecim, poſteaque mixtura ſantalo rubro, vel floribus papaveris erratici ſiccatis tingatur. Poſterioris praeparatio ita ſeſe habet: Rec. rad. zedoariae, gentianae, angelicae, anthorae, contrayervae, carlinae, biſtortae, dipramni

albi, tormentillae, ſcorzonerae Ital. mont., vinceto-xici, olſnitii ſive apii ſylveſtris ana unciam unam, flor. galegae, ulmariae, calendulae, rutae ana unciam dimidiam, ſeminis fraxini, cardui benedicti, aquilegiae, rutae ana drachmas duas, baccar. paridis unciam unam cum dimidia, cubebarum, granorum chermes, opobalſami ana unciam dimidiam, cort. citri drachmas ſex, camphorae, myrrhae electae ana unciam unam, croci drachmam unam. Groſſiuſcule conciſis atque contuſis adfundantur ſpiritus bezoardici vel ſambuci citrati, vel etiam ſpiritus vini ſimplicis rectificati librae tres, & abſoluta digeſtione ſpiritus ſalis ſtriati unciae duae, & ſantali rubri uncia una cum dimidia addantur, poſteaque tinctura decantata & depurata adſervetur.

## ESSENTIA AMARA.

REC. Herbarum tanaceti unciam unam, *ſcolopendrii, cardui benedicti, centaurii minoris*, radicis gentianæ, lapathi acuti ana drachmas tres, corticum aurantiorum recentium viridium unciam dimidiam, ſpiritus vini tartariſati uncias duodecim. Digerantur, & tinctura poſt ſufficientem extractionem exprimatur, filtretur ac ſervetur.

INTER calidiora roborantia ſtomachalia, carminativa & anthelmintica locum eminentem occupat, & ſæpe igitur cum emolumento in vitiis digeſtionis & adpetitus, adfectibus flatulentis, a ventriculi & inteſtinorum flacciditate ac frigidis cruditatibus pituitoſis præcipue derivandis, nec minus in diarrhoeis, febribus intermittentibus ſtomachalibus, inertia bilis &c. a guttis triginta ad ſexaginta propinatur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0352-8 DFG

## ESSENTIA CARMINATIVA

REC. Radicum angelicæ, calami aromatici ana drachmas duas, carlinæ, imperatoriæ, zedoariæ ana unciam ſemiſſem, herbarum meliſſæ, menthæ criſpæ, origani Cretici ana manipulum ſemiſſem, florum chamomillæ Rom. manipulum unum, ſeminis aniſi mundati, carvi, fœniculi, leviſtici, baccarum juniperi, lauri ana drachmas tres, flavedinis cort. aurantiorum uncias quatuor, cort. citri uncias duas, caryophyllorum drachmam ſemiſſem, cinnamomi acuti drachmas duas, macis drachmam unam. Mixta & in pulverem redacta ſpiritus nitri rectificati, vel, quod præſtat, ſpiritus nitri dulcificati quantitate ſufficienti irrorentur, & tinctura, adfuſis duabus ſpiritus vini libris, extrahatur, & expreſſa atque filtrata reponatur ad uſum.

SATIS bonum remedium carminativum eſt, & auxilium non contemnendum in cardialgia, colica, aliisque ventriculi & inteſtinorum adfectibus flatulentis præſtat, ſi ſcilicet materia transſpirabilis rudior, e copioſa ſaburra acido-pituitoſa aut crudis alimentis genita, illis præbeat occaſionem præcipuam. Secus ſentiendum, ſi adfectus memorati bili fervidæ, congeſtioni ſanguinis hæmorrhoidali, aut ſpasmis vehementioribus originem debeant. Datur a guttis 20. ad 30. 40. 50. Cum hac convenit *Eſſentia carminativa* WEDELII, cujus præparatio ita deſcribitur. Rec. rad. zedoariæ unciam unam, galangæ, carlinæ ana unciam dimidiam, cort. aurantiorum, ſem. aniſi, carvi, flor. chamomillæ Rom. ana drachmas duas,

caryophyllorum, bacearum lauri, acori veri ana drachmam unam cum dimidia, macis drachmam unam. Grossiuscule incisa & contusa in s. q. spiritus corticum citri infundantur, & extracta essentia pauxillo spiritus nitri acidula reddatur. Exhibetur a guttis 30. ad 40. 50.

## ESSENTIA CROCI.

REC. Croci orientalis vel Austriaci optimi unciam unam, spiritus vini rectificati uncias sex. Fiat lege artis extractio, & essentia filtrata servetur.

VIRTVTEM obtinet commoventem, discutientem, roborantem, anodynam, pectoralem & uterinam, & sæpius ideo in melancholia, tussi pituitosa, asthmate, febribus aliisque adfectibus catarrhalibus, colica & cardialgia flatulenta, obstructione mensium &c. cum fructu a guttis 5. ad 12. propinari potest. Externe interdum aquis ophthalmicis additur.

## ESSENTIA FVLIGINIS CLAVDERI.

REC. Cinerum clavellatorum libram dimidiam medicam, solve in aquæ pluvialis libris tribus, stet solutio unam alteramve horam, atque identidem, promptioris solutionis caussa, agitetur: Huic solutioni injice salis ammoniaci uncias sex vel saltim, secundum præscriptionem in *Pharmacopoea Würtenbergica* traditam, unciam unam, ac denuo agita, ut penitus solvatur, tandemque fuliginis splendentis pulverisatæ uncias duas insperge, ac loco temperato per diem, vitro probe clauso, digere, tincturam extractam filtra, & ad usum serva.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0354-9 DFG

CLAVDERVS huic essentiæ, quæ nihil aliud est, nisi oleum empyrevmaticum, in menstruo aqueo, particulis salsis & alcalicis, tam fixis, quam volatilibus urinosis, largiter imprægnato, solutum, multas & magnas vires, nimirum diaphoreticas, diureticas, aperitivas, purificantes, abstergentes, resolventes, itemque antiscorbuticas, cordiales, bezoardicas, antifebriles, nephriticas, expectorantes, antipleuriticas, anticatarrhales, nervinas &c. quidem tribuit: *a*) at encomiis hisce parum pro meo judicio fidendum, sed potius credendum erit, quod in plurimis morbis, in quibus ab inventore commendatur, plus noceat, quam prosit. Medicamentum enim salso-urinoso-oleosum empyrevmaticum ac valde calidum est, quod sanguinem, præsertim partibus biliosis refertum, mirifice commovet & expandit, adeoque apud subjecta plethorica & biliosa, itemque in morbis calidis tuto exhiberi nequit. Locum igitur solummodo invenit in morbis chronicis & sic dictis frigidis, qui natales suos copiosis impuritatibus acido-pituitosis, & solidorum laxitati primario debent, v. g. in cachexia, adfectibus scabiosis humidis, nephritide sabuloso-pituitosa, scorbuto frigido recentiori & similibus, diuresi, diaphoresi ac forti resolutione curandis. Datur a guttis 20. ad 30. 40. 50.

## ESSENTIA ANTISCORBVTICA PH. WÜRTENB.

REC. Radicum ari, lapathi acuti, herbæ trifolii fibrini ana unciam unam, sedi vermicularis, centaurii minoris, seminis lapathi acuti ana drachmas sex, corticis Winterani uncias duas, cort. fraxini, sassafras ana unciam unam, myrrhæ electæ unciam unam, salis tartari un-

*a*) Vid. *ejus Method. balsamandi corpora nov. p. 192. seq.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0355-5 DFG

ciam unam cum ſemiſſe. Conciſis & contuſis adfundantur ſpiritus cochleariæ libræ tres, digerantur per aliquot dies, & poſtea tincturæ decantatæ atque expreſſæ addantur rurſus eſſentiæ ſuccini unciæ tres, ſpiritus vitrioli dulcis uncia una cum dimidia, digerantur iterum ac filtrentur.

VALIDAM virtutem attenuantem, irritantem ac diureticam hoc medicamentum poſſidet, & in frigido igitur ſcorbuto, a ſalſo-acido-mucida ſanguinis ac lymphæ dyſcraſia potiſſimum pendente, pluribusque ſimilis naturæ morbis egregie conducit. Exhibetur a guttis triginta ad quinquaginta.

## ESSENTIA ANTHYSTERICA OFFICINALIS.

REC. Radicum angelicæ, diptamni Cretici ana drachmas *duas*, *bryoniæ*, *zedoariæ* ana unciam dimidiam, ſummitatum matricariæ, rorismarini, rutæ ana pugillos duos, ſeminis leviſtici, paſtinacæ ana drachmam unam cum ſemiſſe, baccarum lauri, caſtorei ana drachmas duas, croci optimi drachmam unam, granorum actes ſiccatorum drachmas duas cum ſemiſſe. Contuſa irrorentur ſpiritus ſalis ammoniaci quantitate ſufficienti, poſtea ſpiritus vini rectificati unciæ octo ſuperfundantur, & tinctura digeſtionis ope extrahatur.

VIRIBVS pollet diſcutientibus, roborantibus, carminativis & uterinis, adeoque in adfectibus colicis atque cardialgicis, adpetitu dejecto, læſa digeſtione, diarrhœis, fluore albo, malo hyſterico, obſtructione

menſium, & morbis ſimilibus, ſi acido - pituitoſis cruditatibus ac mucidæ humorum dyſcraſiæ originem debent, uſum non contemnendum præſtat. Propinatur a guttis 30. ad 40. 50.

## ESSENTIA ANTHYDROPICA MAVRITII HOFFMANNI.

REC. Radicum hirundinariæ, bryoniæ ana drachmas ſex, herbæ abſinthii, florum ſambuci ana unciam ſemiſſem, aloes Soccotrinæ drachmas ſex, myrrhæ drachmam unam, gummi ammoniaci drachmas tres, macis, caryophyllorum aromaticorum ana drachmas duas, millepedum, lumbricorum terreſtrium ana drachmam unam & ſemis, croci drachmam unam, ſalis ammoniaci, ſalis tartari ana drachmas duas. Inciſis & contuſis ſuperfundantur aquæ florum ſambuci unciæ quatuor, digerantur per aliquot horas, deinde addatur ſpiritus vini dephlegmatiſſimi uncia una cum dimidia, leniter iterum digerantur, & eſſentia tandem a ſpeciebus ſeparetur.

GAVDET virtute attenuante, roborante ac diuretica, & in cachexia igitur, leucophlegmatia, œdemate membrorum & hydrope aſcite recentiori vires eminentiores exerere dicitur. Doſis ejus a guttis quadraginta ad ſexaginta adſcendit.

## ESSENTIA JALAPPÆ.

REC. Radicis jalappæ nigræ reſinoſæ pulveriſatæ unciam unam cum dimidia, flavedinis corticum citri recentis unciam ſemiſſem, cin-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0357-7 DFG

namomi acuti drachmam unam cum dimidia, ſpiritus vini rectificati uncias ſex. Fiat extractio in vaſe probe clauſo, poſteaque eſſentia exprimatur, & filtretur.

## NOTANDA
### CIRCA
### PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES ET VSVM HVJVS ESSENTIÆ.

I. RADIX jalappæ partes activas *reſinoſas* & *gummoſas* in mixtione ſua fovet, ita tamen, ut gummoſa ſubſtantia reſinoſam quantitate longe ſuperet. Ex una enim hujus radicis uncia aliquando unciam dimidiam & ſcrupulum unum extracti gummoſi & binos duntaxat ſcrupulos extracti reſinoſi obtinui. Sola ſubſtantia gummoſa magis urinam, quam alvum movet, & ſola reſinoſa fortem quidem catharſin, aſt multis torminibus ſtipatam, provocat, optima igitur operatio exſpectanda, quando reſinoſæ & gummoſæ partes combinatæ ſunt: Vnde etiam ratio patet, cur radix hæc, in pulvere data, ſeſe in operando melius, quam inde paratæ tincturæ & extracta ſolitaria reſinoſa & gummoſa, gerat.

II. Sub deſcriptæ tincturæ ſeu eſſentiæ præparatione, radici jalappæ flavedo corticum citri, & cinnamomum, eo quidem fine, adduntur, ut flatus, in inteſtinorum canale forſan congregatos, diſcutiant, & ventriculum in fine iterum roborent; at, dum cinnamomum leni, quam præſtat, adſtrictione ipſam alvi ſolutionem quodammodo cohibet, additio ejus rectius omittitur. Non recipiendus quoque eſt ad extractionem ſpiritus vini rectificatiſſimus, ſed modice tantum rectificatus, ut reſinoſa æque ac gummoſa ſubſtantia e radice jalappæ extrahatur.

III. Eſſen-

III. Essentia hæc apud adultos vulgo quidem a drachma una ad scrupulos quatuor pro una dosi præscribitur, exacte tamen pro mea sententia dosis determinari nequit, quoniam radix jalappæ pro diversa sua bonitate nunc majorem nunc minorem substantiæ gummeo-resinosæ activæ quantitatem continet. Multi igitur, quibus assensum largior, credunt, præstare, si loco ipsius radicis extracta substantia resinoso-gummea in certa spiritus modice tantum rectificati quantitate solveretur, ut dosis eo certius innotesceret.

IV. Huic essentiæ purganti sequens longe præferenda est: Rec. Liquoris terræ foliatæ tartari cum vino parati unciam unam, extracti catholici scrupulos quatuor. Fiat solutio. Datur adultis a drachmis duabus ad drachmas duas & dimidiam.

## ESSENTIA JVNIPERI.

REC. Baccarum juniperi maturarum uncias quatuor, rob earundem unciam unam, spiritus baccarum juniperi rectificati quantum sufficit, seu ad quinque circiter digitorum eminentiam. Fiat extractio, & tinctura filtrata servetur.

EST medicamentum diureticum & stomachale, in calculo, nephritide pituitosa, dysuria, ventriculi debilitate, adfectibus flatulentis &c., a drachma una ad unciam dimidiam, propinandum. Si loco spiritus vini superfunditur vinum malvaticum, dicitur *malvaticum juniperinum*, &, ob indolem temperatiorem & saporis suavitatem majorem, ad plura cochlearia exhiberi potest.

## ESSENTIA LIGNORVM.

REC. Rasuræ ligni sancti uncias tres, santali rubri ac citrini ana unciam unam, ligni sassa-



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0359-1 DFG

fras cum cortice uncias duas, ligni aloes, rhodii ana unciam ſemiſſem, pulveris radicum chinæ, ſarſaparillæ ana unciam unam. Mixta irrorentur ſpiritu vini tartariſato, poſteaque ſpiritus fumariæ, cum ſpiritu vini abſtractione paratus, ad quatuor digitorum eminentiam adfundatur, & eſſentia, peracta digeſtione, expreſſa & filtrata ſervetur.

HOC medicamentum maxime commovendo, reſolvendo ac diſcutiendo agit, & multas impuritates, ſanguini ac lymphæ inhærentes, ſudorem valide movendo, e corpore educit. Hinc frequentiſſime quoque in catarrhis frigidis, rhevmatismis, tumoribus glandularum, cachexia, adfectibus ſcabioſis, maxime autem in lue venerea, ejusdemque ſymptomatibus aut prodromis, ut gonorrhœa virulenta, bubonibus, phimoſi &c. præſcribitur. Datur a guttis 30. ad 40. 50. 60.

## ESSENTIA MYRRHÆ.

REC. Myrrhæ rubræ electæ ac genuinæ, ſubtiliſſime tritæ, uncias quatuor, ſpiritus vini tartariſati uncias octo vel decem. Fiat in maris vel arenæ balneo extractio, eademque peracta tinctura filtretur. Si myrrha pulveriſata ante ſpiritus vini adfuſionem alcaheſt Glauberi irroratur, & cum eo probe teritur, adeo ut ſpumida evadat, citius deinde recluditur, & eſſentia quoque colorem rubrum longe ſaturatiorem conſequitur. Salia alcalia enim partes gummeo-reſinoſas myrrhæ, ut & inflammabiles ſpiritus adfuſi magis expandunt, adeoque rubedinem exaltant; quemadmodum hoc liquido

patet, quando essentiæ myrrhæ, spiritu vini rectificatissimo simplici, & absque salis alcalici additione e sola myrrha paratæ, aliquot guttulæ tincturæ cujusdam alcalicæ instillantur: Illico enim, facta miscela, color flavus, vel pallide rubicundus saturatior evadit, & flavus mutatur in rubicundum. Nonnulli hanc & similes essentias absque sale alcalico parari jubent, ut externo usui vulnerario aptiores sint. Testantur quoque hi ipsi, essentiam myrrhæ saturatam, sive cum sale alcalico, sive absque illo elaborata fuerit, eandem extracti gummeo-resinosi quantitatem, si utraque sub æquali portione seorsim evaporationi subjiciatur, relinquere. Pro mea sententia utroque modo elaboratam adservare præstabit, quoniam in aliis casibus mere gummeo-resinosa, in aliis autem gummeo-resinoso-alcalica sese melius commendat.

ESSENTIA hæc, ob insignem virtutem balsamicam & amaritiem, ventriculum debilem confortat, vermes necat, bilem viscidam & inertem corrigit, cruditates putridas destruit, sanguinem, ob calidam indolem, commovet & expandit, diaphoresin movet, menses, fœtum & secundinas pellit, & vulnerum atque ulcerum consolidationem adjuvat, si interne a guttis 15. ad 20. 30. propinetur. Externe quoque, quando nimirum absque sale alcalico parata fuit, in ulceribus atque vulneribus depurandis atque consolidandis usum præstat egregium, præsertim, si cum essentia succini, pariter citra salis alcalici additionem extracta, ut & balsamo peruviano misceatur. Prostat etiam in officinis *Essentia myrrhæ cum spiritu salis*



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0361-8 DFG

*ammoniaci vinoso facta*, quæ majores vires tonicas possidere, & specifice in adfectibus catarrhalibus, tussi, raucedine, coryza, chlorosi seu cachexia virginum &c. prodesse creditur. Datur a guttis 5. ad 10. 15. 20.

## ESSENTIA SEMINIS SANTONICI COMPOSITA.

REC. Pulveris seminis santonici unciam unam, florum tanaceti, hyperici, persicorum ana pugillos duos, radicum diptamni albi drachmas duas, vitrioli martis, ad albedinem calcinati, drachmam unam, florum vitrioli veneris, a ZWELFFERO *Mantiss. spag. P. I. cap.* 4. circa finem descriptorum, drachmam semissem, spiritus vini optimi, vini Hispanici ana uncias quatuor. Digerantur in arena calida per octiduum, & essentia, postea expressa & per chartam bibulam trajecta, servetur.

COMMENDATVR hæc essentia ad vermes intestinorum expellendos, & longe melior futura esset, si, vitriolo martis albo & vitrioli veneris floribus, ceu ingredientibus in hoc passu inutilibus ac minus selectis, plane rejectis, conficeretur. Datur a guttis 20. ad 30. 40. 50. 60., eidemque plerumque laxans quoddam remedium subjungitur.

## ESSENTIA PINI ET ABIETIS.

REC. Turionum pini sylvestris quantum placet, coquantur in s. q. aquæ fontanæ aut pluvialis per unam vel alteram horam. Decoctum coletur, & post aliquam digestionem ad extracti consistentiam evaporando redigatur,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0362-4 DFG

posteaque, adfusa tribus extracti unciis spiritus cochleariæ vinosi libra una, denuo in essentiam digestionis ope solvatur. Vel: Rec. Conulorum abietis tenerrimorum, colore rubro adhuc præditorum, uncias duas. Contusis spiritus cochleariæ vinosi unciæ octo superfundantur, & essentia, post digestionem, per biduum circiter protractam, exprimatur, filtretur atque adservetur.

VIRES antiscorbuticas non contemnendas possidet, sive ex conulis abietis, sive turionibus pini parata fuerit. Interne datur a guttis 20. ad 30. 40. 50. Externe nonnunquam gargarismata, collutiones & electuaria, in scorbuto oris, atque gingivarum cruentatione adhibenda, ingreditur.

## ESSENTIA STOMACHICA OFFICINALIS.

REC. Radicum calami aromatici, galangæ minoris, ireos Florentinæ, zedoariæ, zingiberis albi, cardamomi minoris, cubebarum, ligni aloes optimi ana drachmam unam, cinnamomi drachmas duas, flavedinis corticum citri drachmas tres. Grossiuscule concisis & contusis spiritus vini rectificatus ad aliquot digitorum transversorum eminentiam adfundatur, & essentia extracta atque per chartam bibulam filtrata ad usum reponatur.

EST selectum remedium roborans stomachale, & ideo sæpissime in adpetitus & digestionis vitiis, ut & in adfectibus flatulentis, quoties scilicet a tunicarum ventriculi & intestinorum laxitate, & cruditatibus



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0363-9 DFG

acido-pituitosis ac mucidis primario oriuntur, itemque in febribus intermittentibus, diarrhœis mucidis, & colluvie verminosa &c. præscribitur. Exhibetur vel ante pastum, vel statim post pastum, aut alio etiam tempore a guttis 30. ad 40. 50. 60.

## ESSENTIA SPLENETICA.

REC. Radicum filicis maris, graminis ana unciam unam cum dimidia, helenii, polypodii querni ana unciam unam, seminis anisi, cochleariæ ana drachmas duas, sem. fraxini, genistæ ana unciam semissem, sem. nasturtii drachmam unam cum dimidia, spiritus vini, super anaticas fumariæ & cuscutæ partes abstracti, quantum satis. Fiat more consueto digestio, expressio, atque filtratio.

MULTIS quidem hæc essentia ingredientibus gaudet, at pauciſſima menstruo spirituoso singulare communicant principium activum. Vulgo in obstructione splenis, malo hypochondriaco, & scorbuto specifice prodesse creditur; verum, pro meo judicio, non adeo multum auxilii in morbis memoratis ab ea exspectandum erit. Datur a guttis 30. ad 40. 50.

## ESSENTIA THERIACALIS.

REC. Theriacæ Andromachi mediæ ætatis unciam unam, spiritus vini rectificati libram dimidiam. Digerantur, & tinctura, peracta extractione, filtretur.

QUANQUAM spiritus vini singula theriacæ ingredientia solvere nequeat, sat activis nihilominus hæc essentia instructa est principiis, & alexipharmacas

inprimis, diaphoreticas & anodynas vires exſerit; unde fit, ut ſæpe in febribus, inflammationibus, adfectibus ſcabioſis, rhevmaticis, catarrhalibus, & cachecticis, aliisque, per diaphoretica & purificantia curandis, præſcribatur. Exhibetur a guttis 30. ad 40. 50. 60.

## ESSENTIA VTERINA COMPENDIOSIOR.

REC. Radicum bryoniæ ſiccatarum, baccarum ſambuci recenter calore leni ſiccatarum, ana drachmas duas, foliorum ſelectorum ac rite ſiccatorum artemiſiæ, diptamni Cretici, matricariæ, pulegii, rutæ, ſabinæ ana unciam dimidiam, corticum aurantiorum ſiccatorum unciam unam cum dimidia, myrrhæ, caſtorei ana drachmas tres, croci drachmam unam, ſpiritus vini rectificati libras quatuor. Digerantur, & tinctura extracta filtretur.

PROPINATVR a guttis 30. ad 40. 50. in ſuppreſſione menſium, lochiorum, retentione ſecundinarum, partu difficili, & malo hyſterico, a cauſſa frigida primario pendente. Proſtat adhuc alia in officinis, quæ, ob ingredientium multitudinem, minus ſelecta cenſetur.

## ESSENTIA TRAVMATICA.

REC. Aloes hepaticæ, myrrhæ rubræ electæ, ſuccini flavi ana unciam dimidiam, macis, cinnamomi ana drachmas duas, croci orientalis drachmam dimidiam, balſami Peruviani drachmam unam cum ſemiſſe, ſpiritus vini rectifi-



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0365-1 DFG

cati uncias octo. Digerantur per aliquot dies, posteaque tinctura decantata adservetur.

EGREGIVM medicamentum stomachale, sanguinem purificans & vulnerarium est, tum interne a guttis 20. ad 30. 40. propinatum, tum externe, balsami vel unguenti loco, ulceribus, vulneribus, & ossibus cariosis adplicatum; immo in ipso sphacelo, si cum spiritu camphoræ & salis ammoniaci decenti quantitate miscetur, miros subinde effectus præstat. Frequentem quoque hinc inde usum *Tinctura traumatica* WEDELII obtinuit, quæ ita præparatur: Rec. Mumiæ, sanguinis draconis ana unciam unam, terræ catechu, myrrhæ, radicis tormentillæ ana unciam dimidiam, florum rosarum rubrarum, hyperici ana drachmas duas, santali rubri drachmas tres, nucis moschatæ drachmam unam. Incisa & contusa extrahantur cum spiritu vini tartarisato & spiritu hyperici, posteaque tinctura extracta filtretur. Hæc tinctura *non tantum balsamicis*, sed stypticis quoque principiis imprægnata est, hinc maxime etiam adstringendo agit, & in herniis nec non hæmorrhagiis exorbitantibus a guttis 20. ad 30. 40. 50. exhibetur, nisi forsan expansio sanguinis orgastica, aut vasorum obstructio præternaturali sanguinis profluvio ansam præbeat.

## LAVDANVM LIQVIDVM SYDENHAMII.

REC. Opii optimi uncias duas, croci Austriaci vel orientalis unciam unam, cinnamomi acuti, caryophyllorum aromaticorum ana drachmam unam. In pulverem tritis adfundatur vini Hispanici libra una medica. Dige-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0366-7 DFG

rantur per aliquot dies, & tinctura coletur ac ſervetur.

QVOAD vires & uſum hoc laudanum cum reliquis eſſentiis atque tincturis anodynis opiatis convenit, & frequentem hinc inde uſum habet. Quælibet drachma ejus grana decem opii & grana quinque croci continet; hinc ſolummodo a guttis ſex ad decem, quindecim, exhiberi debet.

## AQVA VITÆ STOMACHICA EXTERNA.

REC. Radicum calami aromatici, galangæ, zedoariæ, zingiberis ana drachmam unam, foliorum menthæ, ſem. carvi, cumini, fœniculi ana drachmam dimidiam, cardamomi majoris, caryophyllorum, piperis longi, nigri rotundi ana ſcrupulum unum, theriacæ Andromachi drachmas duas, ſpiritus vini rectificatiſſimi libras duas. Fiat more conſueto infuſio & extractio, poſteaque tinctura filtrata ſervetur.

DICITVR quidem *aqua vitæ ſtomachalis*, aſt vera, uti ſtatim unicuique patet, eſſentia eſt, quæ licet plerumque externo duntaxat uſui deſtinata videatur, interne & externe diſcutiendi ac roborandi fine adhiberi poteſt. Interne a guttis 40. ad 50. 60. in cardialgia ac colica vere flatulenta, diarrhœis ſeroſomucidis, adpetitu ciborum imminuto ac debili digeſtione propinatur: Externe autem in iisdem adfectibus, ut & in vomitu, dyſenteria, hypercatharſi, torminibus ventris &c. ſcrobiculus cordis & abdomen illa inunguntur.



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0367-2 DFG

## AQVA VITÆ STOMACHALIS RVBRA.

REC. Radicum calami aromatici uncias quatuor, flor. rorismarini, lavendulæ, majoranæ ana drachmam dimidiam, corticum aurantiorum drachmam unam cum ſemiſſe, cort. citri, cardamomi majoris, granorum paradiſi, nucis moſchatæ ana drachmas duas, cinnamomi unciam unam, cardamomi minoris, caryophyllorum, galangæ ana drachmas tres, cubebarum, ligni ſaſſafras, macis ana drachmam unam cum dimidia, ligni ſantali rubri uncias tres, ſpiritus vini rectificati libras ſex. Fiat infuſio & extractio, deinde tinctura decantata & expreſſa filtretur.

PERFECTE cum præcedente quoad naturam, vires, uſum ac doſin convenit.

## ELIXIRIVM ANTIFEBRILE MYNSICHTI.

REC. Radicum ariſtolochiæ rotundæ, calami aromatici, oſtrutii, tormentillæ, zedoariæ ana unciam dimidiam, herbarum abſinthii, cardui benedicti, centaurii minoris ana manipulos ſex, quinquefolii, rutæ ana manipulos tres, ſeminis hyperici drachmas duas, ſalis abſinthii, cardui benedicti, centaurii minoris ana unciam dimidiam, camphoræ drachmam unam, tartari vitriolati drachmam unam cum dimidia. Pulveriſata & mixta extrahantur ſpiritu vini opti-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0368-8 DFG

mo, vel melius ſpiritu vini modice ſaltem rectificato, ut addita ſalia quoque ſolvantur. Spiritus, poſt aliquam digeſtionem tinctus, decantetur, ac toties recens adfundatur, donec eſſentia penitus extracta ſit: Quo facto, ſpiritus tincti confundantur, &, dimidia parte in arenæ balneo abſtracta, tinctura relicta concentratior filtretur & adſervetur.

INVENTOR MYNSICHTVS huic elixirio inſignem virtutem antifebrilem tribuit, & ideo illud, purgato prius corpore, a drachma una ad duas, inſtante paroxyſmo, propinari jubet. Agit roborando, ſubadſtringendo, diſcutiendo, & aliquantulum etiam, ſi ſalia, recepto ſpiritu vini modice ſaltem rectificato, ſoluta fuerint, incidendo & abſtergendo: Hinc etiam, non tantum in febribus intermittentibus, ſed in aliis quoque morbis, v. g. debilitate ventriculi, prava digeſtione, ictero a bile viſcida, incipiente aſcite, cachexia, œdemate pedum, nephritide pituitoſa, obſtructionibus hepatis & lienis &c., ſubinde uſum invenire poterit.

## ELIXIRIVM ANTIFEBRILE
### PHARM. WVRTENB.

REC. Radicum gentianæ rubræ unciam unam, ſerpentariæ Virginianæ, herbarum cardui benedicti, centaurii minoris, trifolii fibrini, abſinthii pontici ana drachmas tres, corticis Peruviani, caſcarillæ, Winterani ana unciam ſemiſſem, florum ſalis ammoniaci martialium drachmas ſex. Inciſis adfundantur ſpiritus vini rectificati libræ duæ, digerantur per qua-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0369-7 DFG

triduum, & elixirium, poſt extractionem ſufficientem decantatum, expreſſum atque filtratum, ad uſum ſervetur.

VIRIBVS pollet ſtomachalibus ac roborantibus, & in variis ideo ventriculi & inteſtinorum morbis, nec minus in febrium intermittentium declinatione haud ſpernendum auxilium præſtat. Datur a guttis triginta ad quinquaginta.

## ELIXIRIVM ANTIPESTILENTIALE CROLLII.

REC. Florum ſulphuris uncias tres, adfunde iis oleum baccarum juniperi genuinum, ad trium vel quatuor digitorum eminentiam, olei ſuccini, ab odoris vehementia terna rectificatione liberati, quartam reſpectu olei juniperini partem. Mixta digerantur in arena calida, donec flores ſulphuris penitus ſoluti ſint. Deinde recipe theriacæ electæ libram unam, extrahe cum ſpiritu vini rectificatiſſimo omnem tincturam, &, aliqua ſpiritus parte in cucurbita abſtracta, eam ſerva. Tandem recipe radicum angelicæ, helenii, baccarum juniperi contuſarum ana uncias tres, & cum eodem vini ſpiritu tincturam extrahe, poſteaque hanc & priorem cum balſamo ſulphuris juniperino-ſuccinato, per chartam bibulam prius trajecto, miſce, atque ſingulorum unionem leniſſima digeſtione, per quatuordecim protrahenda dies, adjuva.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0370-8 DFG

ELIXIRIVM hoc, quod nihil aliud eſt, niſi balſamus ſulphuris juniperino-ſuccinatus, duplici tinctura, altera theriacali, altera bezoardica compendioſiori dilutior redditus, ſudorem & urinam, ob indolem ſuam valde calidam, fortiter movet. CROLLIVS illud in peſte ſpecifice prodeſſe credidit, & ægro, febre peſtilentiali jam correpto, ſcrupulum unum vel duos, *initio* maxime morbi, cum vino aut aceto rutaceo exhiberi juſſit: Aſt vereor, ne calidum hoc medicamentum in peſte, ubi ſemper putredinoſa humorum reſolutio adeſt, ſæpius noceat, quam proſit. Pro mea ſententia ſecurius in morbis frigidis, ex craſſa impuritate, & pituitoſo-tartarea humorum dyſcraſia, humida partium ſolidarum laxitate ſtipata, promanantibus, v. g. in adfectibus cachecticis, œdematoſis, catarrhalibus, aſthmate pituitoſo, ſcabie humida, gonorrhœa *virulenta*, *nephritide* ſabuloſo-mucida &c., ad paucas guttas propinari poterit.

## ELIXIRIVM PECTORALE EDINBVRGENSE.

REC. Balſami Tolutani uncias duas, balſami Peruviani unciam unam, florum benzoes, croci Anglicani ana ſemunciam, ſpiritus vini rectificati libras duas. Digerantur in arena calida, & elixirium poſtea coletur ac ſervetur.

EXIMIIS hoc medicamentum viribus antiputredinoſis, travmaticis ac pectoralibus præditum eſt, & ſeſe non tantum in pituitoſis, ſed ſubinde etiam ulceroſis pulmonum adfectibus virtute ſua commendat, immo in pluribus quoque morbis aliis, in quibus balſamica & antiputredinoſa proſunt, in uſum trahi poteſt. Exhibetur a guttis viginti ad quadraginta.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0371-3 DFG

## ELIXIRIVM PECTORALE WEDELII.

REC. Radicum helenii, iridis Florentinæ, ſcillæ præparatæ ana unciam unam, liquiritiæ unciam ſemiſſem, ligni ſantali rubri unciam unam, herbæ rorellæ unciam unam cum dimidia, ſeminis aniſi unciam dimidiam, benzoes drachmas ſex, myrrhæ unciam ſemiſſem, gummi ammoniaci drachmas duas, croci drachmas tres, ſpiritus vini rectificati libras duas. Digerantur, & elixirium decantatum atque expreſſum filtretur.

OPERATIONEM ſuam hoc elixirium reſolvendo, abſtergendo ac roborando exercet, & in raucedine igitur, tuſſi & aſthmate, a largo muci craſſi ad fauces & pulmones decubitu potiſſimum oriundis, valde proficuum eſt. *Doſis a guttis triginta ad quinquaginta adſcendit.*

## ELIXIRIVM PROPRIETATIS HELMONTII ALBVM.

REC. Aloes lucidæ optimæ, croci orientalis optimi, myrrhæ electæ ana unciam unam. Aloe & myrrha in ſubtilem redigantur pulverem, crocus autem groſſiuſcule ſaltem contundatur, & mixta deinde in cucurbita vitrea, arenæ humidæ impoſita, ac probe alembico ſuo clauſa, igne leniori tamdiu digerantur, donec guttulæ flavæ vitri lateribus hinc inde adhærere incipiant: quo viſo, aquæ cinnamomi ſpirituoſæ libra una adfundatur, &, de-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0372-9 DFG

nuo præmissa leni digestione, spiritus secundum artem e cucurbita destilletur.

RECTIVS hoc medicamentum *aqua spirituosa*, quam *elixirium concentratum*, dicitur. Aqua cinnamomi, quæ menstrui loco recipitur, integram myrrham & aloen, quæ, præter gummosum principium, multis quoque partibus resinosis gaudent, solvere nequit, multo minus partes resinosas & gummosas, quibus præcipua tamen virtus ingenita est, secum per alembicum in recipiens ducere valet. Quare, cum tenerioribus duntaxat moleculis oleoso-balsamicis imprægnata sit, leniorem solummodo virtutem discutientem, diapnoicam & nervinam exserit. Quod autem, perhibente inventore HELMONTIO, febres intermittentes, præprimis quartanas, certissime profligare valeat, fidem, me judice, vix, aut ne vix, meretur. Datur a guttis 40. ad 50. 60. 100.

## ELIXIRIVM PROPRIETATIS PARACELSI CVM ACIDO.

REC. Aloes soccotrinæ, myrrhæ ana uncias duas, croci unciam unam. Aloe & myrrha in pulverem redigantur subtiliorem, & posterior spiritu sulphuris, vel, quod præstat, aceto vini simplici aut destillato irroretur, ut fiat instar pastæ, tum utrique crocus grossiuscule contusus jungatur, &, vini spiritu ad trium digitorum transversorum eminentiam prius superfuso, elixirium digestionis ope extrahatur, extractum decantetur, &, recenti semper spiritu adfuso, extractio toties repetatur, donec species principiis solubilibus & activis penitus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0373-5 DFG

ſpoliatæ ſint: Quo facto, tincturæ omnes miſceantur, filtrentur, & elixirium ſervetur. Alii, quorum methodus mihi magis arridet, ſpiritum ſulphuris aut vitrioli non ipſis ſpeciebus adfundi, ſed elixirio filtrato demum miſceri jubent, ne acidum gravius ſolvenda reſinoſa quaſi comburat, & eorum proinde reſolutionem impediat.

VENTRICVLVM laxum & viſcera debilia roborando adpetitum excitat, digeſtionem promovet, obſtructiones hepatis, lienis &c. reſerat, ſanguinem purificat, menſes, hæmorrhoides, fœtum & ſecundinas pellit, &, ob amaram quoque atque balſamicam indolem, vermes enecat. HELMONTIVS huic elixirio uſum fere panchreſtum tribuit, & in ſcorbuto imprimis ac peſte magnis illud laudibus extollit: Sed caveamus, ne in hoc paſſu nimis creduli ſimus. Non penitus quidem uſum ejus in morbis memoratis improbare audeo, credo tamen longe tutiora atque præſtantiora proſtare remedia. Datur a guttis 30. ad 40. 50. Præter elixirium proprietatis cum acido, in officinis adhuc aliud proſtat, quod *Elixirium proprietatis ſine acido* vocatur, & ita præparatur: Rec. myrrhæ electæ, aloes ſoccotrinæ, croci optimi in ſubtiliſſimum pulverem redactorum ana quantum placet. Irrorentur oleo tartari, per deliquium parato, ut, accedente tritura, pultaceam conſiſtentiam adquirant. Huic maſſæ, leni viginti horarum digeſtione præmiſſa, ſpiritus vini rectificatiſſimus, ad quatuor digitorum transverſorum eminentiam, adfundatur, & elixirium, ope digeſtionis per quatuordecim dies protractæ, in vaſe exactiſſime clauſo extrahatur. Si cuivis unciæ hujus elixirii drachma

drachma una ſpiritus ſalis ammoniaci vinoſi miſcetur, virtus diſcutiens & diaphoretica exaltatur, & illud deinde *Elixirium proprietatis dulce volatile* dicitur. Prius elixirium, quod absque acido & ſpiritu ſalis ammoniaci paratum fuit, quoad vires medicas cum altero, cui acidum quoddam additur, convenit, præterquam, quod calidiori adhuc indole polleat, & inſigne quoque medicamentum travmaticum externum, cum linteo carpto ulceribus & vulneribus adplicandum, ſuppeditet. Melius tamen adhuc, intuitu ultimi uſus, exiſtit, ſi ſub præparatione etiam ſal alcali exulet.

## ELIXIRIVM PROPRIETATIS ANTISCORBVTICVM.

REC. Aloes ſoccotrinæ, myrrhæ ana unciam unam, croci unciam ſemiſſem, ſpiritus vini tartariſati uncias ſedecim, ſpiritus ſalis dulcis uncias octo, ſpiritus cochleariæ uncias quatuor. Mixta digerantur, & eſſentia poſt extractionem & filtrationem ſervetur.

VENTRICVLVM confortat, adpetitum ſuſcitat, digeſtionem promovet, flatus diſcutit, & in ſcorbuto pariter vires non contemnendas exſerit. Exhibetur a guttis 30. ad 40.

## ELIXIRIVM VITÆ MATHIOLI CVM MOSCHO ET AMBRA.

REC. Radicum angelicæ, calami aromatici, caryophyllatæ, valerianæ, fol. recentium calaminthæ, majoranæ, menthæ, pulegii, ſclareæ, ſerpilli, thymi ana drachmas duas, roſarum rubrarum drachmas tres cum ſemiſſe, florum



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0375-7 DFG

betonicæ, borraginis, bugloſſi, rorismarini, ſalviæ, ſtœchados ana drachmam unam cum dimidia, ſeminis aniſi, fœniculi, ocymi, paſtinacæ ſylveſtris ana drachmas duas, melanthii ſativi ſive nigellæ hortenſis, corticum citri extimorum ana drachmas tres, ligni aloes drachmam unam, ſantali citrini unciam unam cum ſemiſſe, cinnamomi drachmas decem, cardamomi utriusque ana drachmas tres cum dimidia, caryophyllorum, galangæ, nucis moſchatæ ana drachmas tres, macis drachmas duas, cubebarum drachmam unam, zedoariæ, zingiberis ana drachmas quinque. Pulveriſata & tenerrime conciſa infundantur in libris duodecim ſpiritus vini rectificatiſſimi, digerantur quatuordecim dies, & deinde, alembici roſtro prius *inſertis ſcobis ligni ſantali citrini* drachma una & ſemiſſe, ambræ gryſeæ, moſchi ana drachma dimidia, in maris balneo deſtillentur. Si moſchus & ambra omittuntur, cujus odorem multi multæque perferre nequeunt, uſum obtinet ampliorem, & *Elixirium vitæ Mathioli ſine moſcho & ambra* dicitur.

HOC medicamentum, quod multis particulis oleoſo-ſpirituoſis aromaticis & balſamicis imprægnatum eſt, rectius inter ſpiritus, quam elixiria, collocatur, & virtute nervina, cephalica & diſcutiente non contemnenda pollet, præſertim, ſi absque ambræ & moſchi additione, quorum principia nimis vaporoſa multis, uti dictum, adverſa ſunt, paratum fuerit. Laudatur in ſpecie in epilepſia cacochymica, paralyſi, lipothy-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0376-2 DFG

miis, apoplexia pituitosa, vertigine, debilitate memoriæ, imbecillitate visus, aphonia &c., & interne a guttis 40. ad 50. 60. 70. exhibetur, externe autem capiti instillatur, aliisque partibus, sub linimenti aut epithematis forma, adplicatur, immo interdum clysteribus carminativis, ad unciam dimidiam vel integram, additur: Cavendum saltem, ne illud, si moschus & ambra accesserint, promiscue clysmatibus, apud hystericas injiciendis, misceatur. Saporis gratia sacharo aut julepo rosarum subinde edulcoratur, & tunc interne etiam dosi majori porrigitur.

## ELIXIRIVM VITRIOLI MYNSICHTI.

REC. Calami aromatici unciam unam, caryophyllorum, cinnamomi electi ana drachmas tres, cubebarum, nucis moschatæ ana drachmas duas, galangæ minoris unciam unam cum semisse, cort. citri, ligni aloes ponderosi ana drachmam unam, menthæ crispæ, salviæ angustifoliæ, zingiberis albi ana drachmas tres, sachari albissimi uncias tres. Incisis & contusis adfundantur spiritus vini rectificati unciæ octo, digerantur quatuordecim dies, posteaque addantur spiritus vitrioli unciæ quatuor, & elixirium, nova per octiduum præmissa digestione, filtretur.

MILITAT hoc elixirium inter satis bona stomachalia & carminativa, in dysorexia, dyspepsia, cardialgia, colica &c. exhibenda, nec spernendum quoque subinde in epilepsia erit remedium. Datur a guttis 15. ad 20. 30.



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0377-8 DFG

## ELIXIRIVM VTERINVM CROLLII.

REC. Castorei libram semissem, croci uncias duas. Vtriusque tinctura seorsim extracta, destillando sive abstrahendo spiritum, ad extracti consistentiam redigatur, iisdemque postea mixtis extracti artemisiæ unciæ quatuor, salis matris perlarum uncia una, oleorum destillatorum angelicæ, anisi, succini ana drachmæ duæ addantur. Olea ante miscelam in spiritu præcedente, a croco & castoreo abstracto, solvuntur, & elixirium, facta deinceps commixtione, per octiduum digeritur, tandemque per chartam bibulam filtratur.

PERTINET ad uterina & anthysterica, & a guttis 20. ad 30. 40. propinatur. Exulare potest sal matris perlarum, & elixirium eosdem nihilominus effectus præstabit.

## ELIXIRIVM POLYCHRESTVM HALENSE.

REC. Extracti panchymagogi unciam unam, spiritus vini uncias sex, spiritus vitrioli drachmas tres. Mixta digerantur ac serventur.

STIMVLANS duntaxat atque catharticum medicamentum est, & proinde nomen elixirii polychresti non meretur. Ad alvum leniter saltim stimulandam a guttis triginta ad quadraginta, ad alvum vero ducendam a guttis sexaginta ad centum exhibetur.

## MIXTVRA SIMPLEX ORDINARIA

REC. Spiritus theriacalis camphorati uncias quinque, spiritus tartari rectificati uncias tres,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0378-4 DFG

ſpiritus vitrioli boni unciam unam. Miſceantur, & in vitro probe obturato aliquandiu digerantur.

POSSIDET vires diaphoreticas & alexipharmacas; hinc utiliter nonnunquam in febribus malignis & exanthematicis, nec minus in adfectibus rheumaticis a guttis triginta ad quinquaginta propinatur.

## CAPVT II.

### DE BALSAMIS LIQVIDIS.

§. I.

BALSAMA LIQVIDA ſunt liquores oleoſo-ſpirituoſi inflammabiles, eſſentiis, tincturis & elixiriis valde analogi, & ordinario, ſi ex oleis ſuaveolentibus nervinis & cephalicis parata fuerint, *balſami* vel *balſama vitæ* vocantur.

§. II.

AD HVJVSMODI medicaminum compoſitionem tria, videlicet *ſolventia*, *ſolvenda*, & certa quædam *additamenta*, quæ ſolutionem & arctiorem ſolutorum cum menſtruo unionem adjuvant, requiruntur. Ad ſolventia uſitatiora ſpectant *ſpiritus vini ſimplex dephlegmatiſſimus*, *ſpiritus vini tartariſatus*, aut *ſuper ſpecies balſamicas* & *aromaticas ſemel vel aliquoties abſtractus*, ut & *ſpiritus vitrioli perfecte dulcificatus*, ſive ſic dictus liquor mineralis anodynus. Inter ſolvenda autem militant olea ætherea, genuina tamen atque recen-



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0379-2 DFG

tiora, v.g. *oleum melissæ, menthæ, majoranæ, thymi, lavendulæ, spicæ, ligni rhodini, cinnamomi, caryophyllorum, rorismarini, nigellæ,* citri Italici, vulgo *de Cedro* dicti &c., nec minus balsami nonnulli naturales, ut *balsamus Peruvianus, de Copaiva, de Tolu, de Mecha* &c., itemque, ad augendam odoris fragrantiam, *zibethum, moschus & ambra.* Quod denique additamenta attinet, illis *sacharum Canariense pulverisatum, cineres clavellati depurati,* & *sal tartari,* tum *ordinarium,* tum *extemporaneum,* ut & *nitrum fixum siccissimum* adnumerantur.

§. III.

QVANTITAS spiritus, certæ quantitati oleorum aut balsamorum naturalium adfundendi, a chymici quidem arbitrio dependet, ordinario tamen, ut balsamum justam consequatur consistentiam, ad unam partem oleorum &c., decem duntaxat aut duodecim spiritus partes recipiuntur. Sedulo quoque prospiciendum erit, ut ambra, & moschus balsama hæc modica saltem quantitate ingrediantur, ne fragrantia eorum nimia multis molesta sit, & usum apud plerasque fœminas hysterias &c. plane interdicat.

§. IV.

NONNVLLI, facta oleorum solutione perfecta, balsama hæc destillationi in cucurbita humiliori, arenæ imponenda, subjiciunt, & spi-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0380-3 DFG

ritum balſamicum, ſubſtrato igne moderato evocatum, reſiduo ſpiſſiuſculo iterum adfundunt, idemque lenioris digeſtionis ope denuo ſolvunt. Verum, quum ſub deſtillatione, licet commiſſuræ arctiſſime etiam clauſæ fuerint, multæ partes odoratæ ſpirituoſæ in auras abeant, & reſiduum oleoſum ſpiſſiuſculum facile præterea leve empyreuma contrahat, totam præparationem ſola digeſtione protracta abſolvere præſtabit.

§. V.

MEDICAMENTA hæc, ob principia ſpirituoſo-oleoſa valde calida, elementum ſanguinis inflammabile non tantum adventu ſuo & miſcela ſubſtantialiter augent, ſed fortiter etiam expandunt ac commovent, partes ſolidas exſiccant, roborant, & notabili ardore, quem iis imprimunt, ad celeriores ac fortiores contractiones ſtimulant, adeoque etiam circulum & influxum humorum vividiorem reddunt, calorem intendunt, & ſe- & excretiones, præprimis peripheriam, promovent. Optime proinde conducunt ſubjectis frigidi & phlegmatici temperamenti, præſertim ſenilis pridem ætatis; tutius quoque atque egregium auxilium præſtant in morbis, a ſolidorum laxitate humida, atonia, imbecillitate generis nervoſo-membranacei, & mucida, craſſa, tartarea, humorum indole, ac lento per vaſa progreſſu primario pendentibus, v. g. in debilitate

memoriæ, adfectibus ſoporoſis, apoplexia pituitoſa, vertigine, paralyſi membrorum, laxitate ligamentorum, epilepſia cacochymica, hemicrania & cephalalgia chronica atque rebelli, imbecillitate viſus, ac ſenſuum reliquorum hebetudine aut plenaria abolitione, itemque in aſthmate pituitoſo - cachectico, lipothymia, debilitate ventriculi & inteſtinorum, adeoque etiam in vomitu, diarrhœa, adfectibus flatulentis, ut & in cachexia, œdemate, gonorrhœa virulenta, & morbis compluribus, qui calidis nervinis maxime curandi ſunt; quemadmodum de hiſce plura apud HOFFMANNVM *a*) videnda erunt. In memoratis cæteroquin morbis vel interne, ad aliquot guttulas, in adpropriato vehiculo, v. g. vino, aut aqua quadam deſtillata, vel etiam cum ſachari fruſtulo, propinantur, vel externe per ſe, aut ſpirituum inflammabilium balſamicorum additione dilutiora reddita, inſtillantur, illinuntur, aut cum linteolis complicatis adplicantur. Externe quoque egregias perſæpe vires exſerunt in obauditione, ſuſurro & tinnitu aurium, atque gonorrhœa benigna, quando in caſibus prioribus cum goſſypio contorto in aures immittuntur, in poſteriori autem regioni pubis illinuntur.

§. VI.

ABSTINENDVM contra erit ab uſu horum medicaminum apud ſubjecta ſicca, bilioſa,

*a*) Vid. *Obſ. phyſico-chym. ſelect. p. 88. ſeq.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0382-5 DFG

cholerica, ſanguinea, plethorica, nec minus in febribus, inflammationibus, hæmorrhagiis, uno verbo, in morbis, qui ſanguini abundanti, commoto, orgaſtico, ut & ſolidorum ſiccitati nimiæ, ac ſpaſticis ſtricturis præcipuam debent originem. In hiſce enim vires non inſtaurant, ſed magis proſternunt, cauſam morbi non minuunt, ſed notabiliter augent, adeoque plus damni, quam emolumenti adferunt.

## BALSAMVM VITÆ OFFICINALE.

REC. Radicum galangæ, zedoariæ ana unciam unam, cardamomi minoris, caryophyllorum, cinnamomi electi, croci orientalis, cubebarum, nucis moſchatæ ana unciam dimidiam, balſami Peruviani, maſtiches, myrrhæ electæ, olibani, ſtyracis liquidæ ana unciam unam cum ſemiſſe. Pulveriſatis pulveriſandis, reliquisque commixtis, adfundantur ſpiritus vini rectificatiſſimi libræ quatuor, digerantur per menſem, deinde ſpiritus a ſpeciebus in arenæ balneo aliquoties abſtrahatur, eidemque poſtea addantur olei deſtillati caryophyllorum, chamomillæ Romanæ ana drachmæ duæ, olei cort. citri, lavendulæ, ligni Rhodii, macis, majoranæ, nucis moſchatæ, rorismarini, ſalviæ, thymi ana drachma una & dimidia. Inſtituatur denuo digeſtio, &, oleis perfecte ſolutis, liquor balſamicus in duas dividatur



Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0383-1 DFG

partes, quarum altera ſeorſim adſervetur, alteri autem ambræ gryſeæ drachmæ duæ, & moſchi drachma una addantur.

## BALSAMVM VITÆ COMPENDIOSIVS.

REC. Balſami Peruviani, olei deſtillati genuini caryophyllorum, citri Italici, flor. lavendulæ ana unciam dimidiam, olei majoranæ, ligni Rhodii, cinnamomi, rorismarini ana drachmas duas, ſalis tartari extemporanei uncias tres, ſpiritus vini rectificatiſſimi libras medicas tres. Sali tartari, ab igne adhuc calido atque ſicciſſimo pulveriſato primum aliquot unciæ ſpiritus vini, poſteaque, facta aliqua commixtione, olea deſtillata cum balſamo Peruviano, & tandem reliqua ſpiritus portio adfundantur, & mixta in vitro probe clauſo & arenæ balneo impoſito, tamdiu digerantur, donec olea penitus ſoluta ſint. Quo facto, liquor, ſaturata flavedine tinctus atque pellucidus, provide a partibus recrementitiis, quæ alio tempore ſalis volatilis oleoſi præparationi impendi poſſunt, decantetur & adſervetur. Si moſchi additio placet, bini ejusdem ſcrupuli in ſpiritu vini tartariſato infundendi, & extractiones, iterata infuſione & digeſtione cum ſpiritu recenti collectæ, balſamo deſcripto addendæ erunt.

BALSAMVM hoc, quod ex oleis ſelectioribus compoſitum eſt, ſingulis viribus atque virtutibus, ſub generaliori tractatione recenſitis, pollet, & interne a

guttis 3. ad 5. 6. 10. propinari poterit. Eadem obſervata methodo, etiam ex ſolis oleis cephalicis, v. g. oleo lavendulæ, majoranæ, thymi, rorismarini &c., *balſama cephalica*, ex oleis ſtomachalibus & carminativis, v. g. oleo menthæ, meliſſæ, cinnamomi, caryophyllorum, citri, aurantiorum, fœniculi, aniſi &c. *balſama carminativa* & *ſtomachalia*, & ſic porro ex aliis oleis ſpecificis alia balſama parari poſſunt.

## BALSAMVM ODONTALGICVM.

REC. Olei ligni ſancti drachmas duas, olei caryophyllorum drachmam unam, opii, camphoræ ana ſcrupulos duos, olei nuciſtæ expreſſi drachmas ſex. Opium & camphora, ſpiritus vini pauxillo ſoluta, cum reliquis miſceantur.

EXTERNVM duntaxat uſum habet, ac, vel ſolum, vel goſſypio exceptum, in odontalgia, a carie dentium aut mucido - acris materiæ rheumaticæ decubitu exorta, adplicatur.

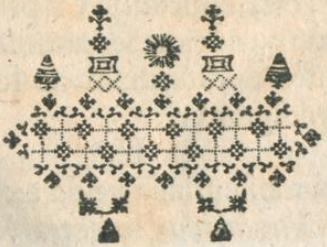

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-146875-p0385-2 DFG